

Projekt

**PROGRAM
OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY ŁASKARZEW
NA LATA 2014 - 2018
Z PERSPEKTYWĄ
NA LATA 2018-2022**

AKTUALIZACJA

CZERWIEC - 2014R

Spis treści:

1. Wstęp
  - 1.1. Wprowadzenie
  - 1.2. Podstawa opracowania
  - 1.3. Główne założenia programu
  - 1.4. Cel programu
  - 1.5. Zawartość programu
2. Charakterystyka i ocena aktualnego stanu środowiska, zasobów naturalnych oraz technicznej infrastruktury ochrony środowiska
  - 2.1. Charakterystyka, położenie gminy Łaskarzew
  - 2.2. Rzeźba terenu
  - 2.3. Klimat
  - 2.4. Komunikacja
  - 2.5. Zasoby wodne
  - 2.6. Zasoby leśne
  - 2.7. Zasoby dóbr kultury
  - 2.8. Zaopatrzenie w wodę
  - 2.9. Kanalizacja i oczyszczanie ścieków
  - 2.10. Składowiska odpadów
  - 2.11. Ochrona powietrza
  - 2.12. Energetyka
3. Stan i zagrożenia wybranych elementów środowiska
  - 3.1. Wody powierzchniowe
  - 3.2. Wody podziemne
  - 3.3. Zanieczyszczenie powietrza
  - 3.4. Program Ochrony Środowiska dla powiatu garwolińskiego
  - 3.5. Program Ochrony Środowiska dla gminy Łaskarzew
  - 3.6. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Łaskarzew
4. Cele ekologiczne i strategie realizacji
  - 4.1. Cele ekologiczne do 2014r wraz z kierunkami ich działań określone w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Łaskarzew do 2014r
  - 4.2. Cele ekologiczne do 2022r wraz z kierunkami ich działań dla Gminy Łaskarzew
5. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody

- 5.1. Walory krajobrazowe gminy Łaskarzew
- 5.2. Program działań
- 6. Polityka ekologiczna Gminy Łaskarzew
  - 6.1. Postawione przez Gminę cele krótko i długookresowe do realizacji
  - 6.2. Powiązania z polityką ekologiczną województwa i kraju
- 7. Harmonogram rzeczowo-finansowy na lata 2014-2018 z uwzględnieniem lat 2018-2022
- 8. Źródła finansowania programu
- 9. Sposób kontroli i dokumentowania realizacji programu

Literatura

Wykonawca opracowania:

POŚ dla Gminy Łaskarzew został opracowany przez:

mgr inż. A. Goś-Pszczółkowska

1. Wstęp

1.1. Wprowadzenie

Gmina, jako jednostka administracyjna, zobowiązana jest do zrównoważonego rozwoju, co oznacza prowadzenie szerokiej działalności przy jednoczesnym niedopuszczeniu do degradacji środowiska naturalnego, na podejmowaniu działań zmierzających do naprawy przekształconych elementów. Mówi o tym m.in. Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 roku, w której zawarty jest zapis o ochronie środowiska za pomocą zasady zrównoważonego rozwoju.

Prawo Ochrony Środowiska (tekst jednolity Dz.U. z 2013 r. poz. 1232 z późn. zm.) jest ustawą która określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju. Główny cel wprowadzenia ustawy to doprowadzenie do przestrzegania standardów jakości środowiska w przypadkach wskazanych ustawą lub przepisami szczególnymi.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska na zarząd województwa, powiatu i Gminy w celu realizacji polityki ekologicznej państwa nałożono obowiązek sporządzania odpowiednio wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, które następnie są uchwalane przez sejmik województwa, radę powiatu lub radę Gminy (art.17-18 ww. ustawy). Programy te, podobnie jak polityka ekologiczna państwa wymagają aktualizacji, co 4 lata.

Program Ochrony Środowiska przedstawia aktualny stan środowiska, określa hierarchię niezbędnych działań zmierzających do polepszenia jakości środowiska przyrodniczego, umożliwia sprawną koordynację podejmowania decyzji administracyjnych oraz wybór decyzji inwentaryzacyjnych podejmowanych przez różne podmioty i instytucje. Program nie jest dokumentem integrującym w uprawnienia poszczególnych jednostek administracji rządowej i samorządowej oraz podmiotów użytkujących środowisko. Poszczególne jego wytyczne i postanowienia powinny być respektowane i uwzględniane w planach szczegółowych i działaniach inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska.

Program Ochrony Środowiska określa politykę środowiskową, ustala cele i zadania środowiskowe oraz szczegółowe programy zarządzania środowiskowego, odnoszące się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Zasadniczą misją Programu jest potrzeba poprawy jakości życia człowieka. Realizacja tej misji polega na:

- działaniach zmierzających do poprawy stanu środowiska stanowiącego otoczenie człowieka,
- poprawie zdrowia obywateli,

- zmianie zachowań mieszkańców,
- wzroście świadomości ekologicznej,
- usprawnieniu zarządzania środowiskiem,
- zmniejszeniu bezrobocia poprzez np. „zielone” miejsca pracy.

Wymienione działania winny być zgodne z regulacjami prawnymi Unii Europejskiej oraz założeniami krajowej polityki ekologicznej. Programy ochrony środowiska przedstawiają konkretny plan działań krótkookresowy oraz długookresowy.

Głównymi celami Programu Ochrony Środowiska są:

- rozpoznanie stanu istniejącego i przedstawienie propozycji zadań niezbędnych do kompleksowego rozwiązania problemów ochrony środowiska,
- wyznaczenie hierarchii ważności poszczególnych inwestycji (ustalenie priorytetów),
- przedstawienie rozwiązań technicznych, analiz ekonomicznych, formalno - prawnych dla proponowanych działań proekologicznych,
- wyznaczenie optymalnych harmonogramów realizacji całości zamierzeń inwestycyjnych ze wskazaniem źródeł finansowania.

Programy Ochrony Środowiska są również wyrazem wspólnej woli administracji rządowej, samorządowej i mieszkańców. Program musi odgrywać poważną rolę edukacyjną.

Realizacja zapisów i postanowień programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, do efektywnego zarządzania środowiskiem oraz zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego, w tym zakresie prawa Unii Europejskiej.

Program wspomaga dążenie do uzyskania w gminie sukcesywnego z roku na rok ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie jego zasobami z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska.

Program uwzględnia uwarunkowania wynikające:

- z Programu ochrony środowiska dla województwa mazowieckiego,
- ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łaskarzew,
- Strategii rozwoju gminy Łaskarzew,
- Innych opracowań.

W zakresie ochrony środowiska Program zawiera:

- diagnozę stanu wyjściowego,
- wyniki identyfikacji i oceny zagrożeń,
- politykę środowiskową gminy, z nakreśleniem kierunków rozwiązywania problemów,
- propozycje działań służących realizacji przyjętych celów,
- zestawienie instrumentów prawnych w sferze szeroko pojętej ochrony środowiska, leżących w zakresie kompetencji władz gminy,
- ocenę kosztów realizacji oraz określenie głównych źródeł finansowania Programu....

Ochrona środowiska przyrodniczego jest jedną z głównych dróg do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, czyli osiągnięcia ładu ekologicznego, społecznego, ekonomicznego (gospodarczego) oraz przestrzennego. Wszystkie wymienione zasady zrównoważonego rozwoju oraz ochrony środowiska zostały uwzględnione w niniejszym opracowaniu. Zasady te są zależne od specyfiki oraz od rzeczywistych potrzeb gminy, na nich spoczywa większość obowiązków związanych z wdrażaniem zdań zmierzających do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju.

Program ochrony środowiska jest zgodny z:

- „*Wytycznymi do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym*”, które podają sposób i zakres uwzględniania polityki ekologicznej państwa w programach ochrony środowiska oraz wskazówki co do zawartości programów.

W Programie powinny być uwzględnione:

- zadania własne gminy tzn. te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy,
- zadania koordynowane, tzn. finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla gminnego, powiatowego, wojewódzkiego i centralnego, bądź instytucji działających na terenie gminy, ale podległych bezpośrednio organom gminnym, powiatowym, wojewódzkim bądź centralnym.

oraz z:

- Ustawą z dnia z 27 kwietnia 2001 roku prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2013r. poz. 1232 z późn. zm.), która definiuje ogólne wymagania w odniesieniu do programów ochrony środowiska opracowywanych dla potrzeb województw, powiatów i gmin. Zgodnie z ustawą (art.14 ust.1 POŚ) program ochrony środowiska, sporządzany w celu realizacji

Polityki ekologicznej Państwa, na podstawie aktualnego stanu środowiska, określa w szczególności:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

- Polityką ekologiczną państwa na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016, definiującą cele i zadania ujęte w kilku blokach tematycznych:

- priorytety polityki ekologicznej Rzeczypospolitej Polskiej,
- kierunki działań systemowych,
- ochrona zasobów naturalnych,
- poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

1.2. Podstawa opracowania

Ustawa Prawo ochrony środowiska w art. 17, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, nakłada na organy wykonawcze gmin obowiązek sporządzenia gminnego programu ochrony środowiska. Program musi uwzględniać wymagania zapisane w art. 14 ustawy odnoszące się do polityki ekologicznej państwa, zgodnie z którymi, na podstawie aktualnego stanu środowiska, należy określić: cele ekologiczne, priorytety ekologiczne, poziomy celów długoterminowych, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

Zakres gminnego programu ochrony środowiska winien odpowiadać zagadnieniom ujętym w polityce ekologicznej państwa, z uwzględnieniem charakterystyki gminy, potrzeb społeczności lokalnej, celów zawartych w programach regionalnych oraz możliwości finansowych jednostki.

Zgodnie z art. 17 ust.2 pkt.3 ustawy Prawo ochrony środowiska, projekty programów gminnych są opiniowane przez organ wykonawczy powiatu. Ponadto gmina zapewnić ma możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko, w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie programu ochrony środowiska art. 17 ust. 4 ustawy.

Gminny program ochrony środowiska uchwała Rada Gminy, a organ wykonawczy gminy

zobowiązany jest do sporządzania, co 2 lata, sprawozdania z realizacji programu przedstawianego i uchwalonego przez Radę Gminy (art.18 ustawy).

Dotychczas równoległe z opracowywaniem programu ochrony środowiska na szczeblu gminy, opracowywany był gminny plan gospodarki odpadami w trybie i na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 ze zm.). Obecnie, zmiana w ustawie o odpadach przewiduje opracowanie planów gospodarki odpadami tylko na szczeblu krajowym i wojewódzkim – art. 14 ustawy.

W związku z powyższymi zagadnieniami związane z gospodarką odpadami w gminie (w tym charakterystyka problemów, harmonogram zadaniowy i przewidziane nakłady) zostały opisane w niniejszej aktualizacji Programu.

W niniejszym Programie. ujęto zadania z zakresu kształtowania świadomości ekologicznej i edukacji ekologicznej, które obejmują również np. promocję segregacji odpadów oraz w sposób ogólny podano zasady gospodarki odpadami obowiązujące na terenie Gminy Łaskarzew.

1.3. Główne założenia programu

Ze względu na zależność pomiędzy stanem środowiska, jakością jego komponentów i rozwojem gospodarczym regionu, w programie zaprezentowano:

- analizę aktualizującą stan środowiska oraz monitorowanie jego zmian;
- określenia działań niezbędnych do realizacji w dziedzinie ochrony środowiska.

1.4. Cel programu

Głównymi celami Programu Ochrony Środowiska są:

- rozpoznanie stanu istniejącego i przedstawienie propozycji zadań niezbędnych do kompleksowego rozwiązania problemów ochrony środowiska,
- wyznaczenie hierarchii ważności poszczególnych inwestycji (ustalenie priorytetów),
- przedstawienie rozwiązań technicznych, analiz ekonomicznych, formalno - prawnych dla proponowanych działań proekologicznych,
- wyznaczenie optymalnych harmonogramów realizacji całości zamierzeń inwestycyjnych ze wskazaniem źródeł finansowania.

Programy Ochrony Środowiska są również wyrazem wspólnej woli administracji rządowej, samorządowej i mieszkańców. Program musi odgrywać poważną rolę edukacyjną.

Celem Programu ochrony środowiska jest identyfikacja podstawowych problemów w zakresie ochrony środowiska, nakreślenie perspektywicznych kierunków rozwiązywania problemów oraz ustanowienie bazy dla tworzenia szczegółowych planów działania, w tym planów inwestycyjnych. Realizacja tego programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, do efektywnego zarządzania środowiskiem oraz zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego, w tym zakresie prawa Unii Europejskiej.

Cel POŚ dla Gminy Łaskarzew to:

**„Dbalność o środowisko naturalne i zrównoważony rozwój
Gminy Łaskarzew”.**

1.5. Zawartość programu

Zakres programu jest zgodny z art. 14 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 1232 z późn. zm.) i określa:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno – ekonomiczne i środki finansowe.

Jest on zgodny z aktualnymi potrzebami gminy i zawiera w szczególności:

- listę celów krótko- i długoterminowych oraz niezbędne do ich osiągnięcia zadania realizacyjne,
- harmonogram realizacyjny,
- metody kontroli i monitorowania,
- propozycje narzędzi realizacyjnych.

2. Charakterystyka i ocena aktualnego stanu środowiska, zasobów naturalnych oraz technicznej infrastruktury ochrony środowiska

2.1. Charakterystyka, położenie gminy Łaskarzew

Z dniem 1 stycznia 1991 r. nastąpił podział Gminy Łaskarzew na dwie odrębne jednostki samorządu terytorialnego tj. gminę wiejską i gminę miejską. Gmina wiejska pozostaje w bezpośrednim zasięgu oddziaływania miasta Łaskarzew. Rzutuje to na jej zagospodarowanie przestrzenne oraz treść sporządzanych opracowań planistycznych. Miasto, mimo że jest jednostką administracyjnie odrębną, to jednak pozostaje siedzibą władz gminnych i świadczy szereg usług dla mieszkańców gminy.¹

Gmina Łaskarzew położona jest w środkowej części województwa mazowieckiego.

---

¹Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27–XII–1990r. w sprawie podziału wspólnych organów dla miast i sąsiadujących z nimi gmin oraz ustalenia granic, nazw gmin i ich siedzib. Dz. U. z 1991r. Nr 2 poz. 8.

Mapa nr 1. Mapa województwa mazowieckiego, strona internetowa.

Gmina Łaskarzew należy do powiatu garwolińskiego. Graniczy z gminami: Górzno, Łaskarzew, Maciejowice, Wilga i Garwolin. Powiat garwoliński – utworzony w 1999 w ramach reformy administracyjnej. Jego siedzibą jest miasto Garwolin. W skład powiatu wchodzi: gminy miejskie: Garwolin, Łaskarzew gminy miejsko-wiejskie: Pilawa, Żelechów. Zajmuje powierzchnię 1 284 km². Powiat położony jest na pograniczu historycznego Mazowsza (ziemia czerska) obejmującego północą część regionu wraz z miastami Garwolin i Pilawa. Południowa część należy natomiast do ziemi sęczyckiej w Małopolsce, położone są tam miasta Łaskarzew i Żelechów.

Zachodnią granicę powiatu stanowi Wisła. Północna część regionu wchodzi w skład Równiny Garwolińskiej, wschodnia należy do Wysoczyzny Żelechowskiej, zachodnia do Dolin Środkowej Wisły.

Leży nad rzeką Promnik, prawym dopływem Wisły, w otoczeniu Lasów Garwolińskich.

W latach 1975-1998 gmina Łaskarzew położona była w województwie siedleckim. Siedziba gminy to Łaskarzew.

Ogólna powierzchnia wynosi ponad 87,53km². Przeważają grunty V i VI klasy. Grunty orne stanowią 42km², lasy zaś 28 km². Gmina to 25 sołectw, gdzie znajduje się 1026 gospodarstw rolnych i mieszka 5421 osób. W strukturze sieci osadniczej gminy przeważają małe miejscowości poniżej 400 mieszkańców. Nie można spośród nich wyodrębnić ośrodka dominującego, w którym koncentrują się funkcje handlowo-usługowe, produkcyjne oraz administracyjne.

Przez teren gminy z północy na południe przebiega linia kolejowa nr 7 relacji Warszawa-Dorohusk przez Lublin. Linia, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 20 marca 2007r. (Dz. U. Nr 61, poz. 412), jest linią o znaczeniu państwowym. Linia stanowi kolejowe wypełnienie postulowanego europejskiego korytarza transportowego KA Gdańsk – Warszawa – Kowel – Konstanca/Odessa, łączącego Polskę z Ukrainą i państwami bałkańskimi. Linia prowadzi wszystkie rodzaje ruchu osobowego i towarowego. W gminie Łaskarzew znajdują się przystanki osobowe Leokadia, Łaskarzew Przystanek i Wola Rowska. Obsługa towarowa odbywa się na stacji Łaskarzew – poza terenem gminy².

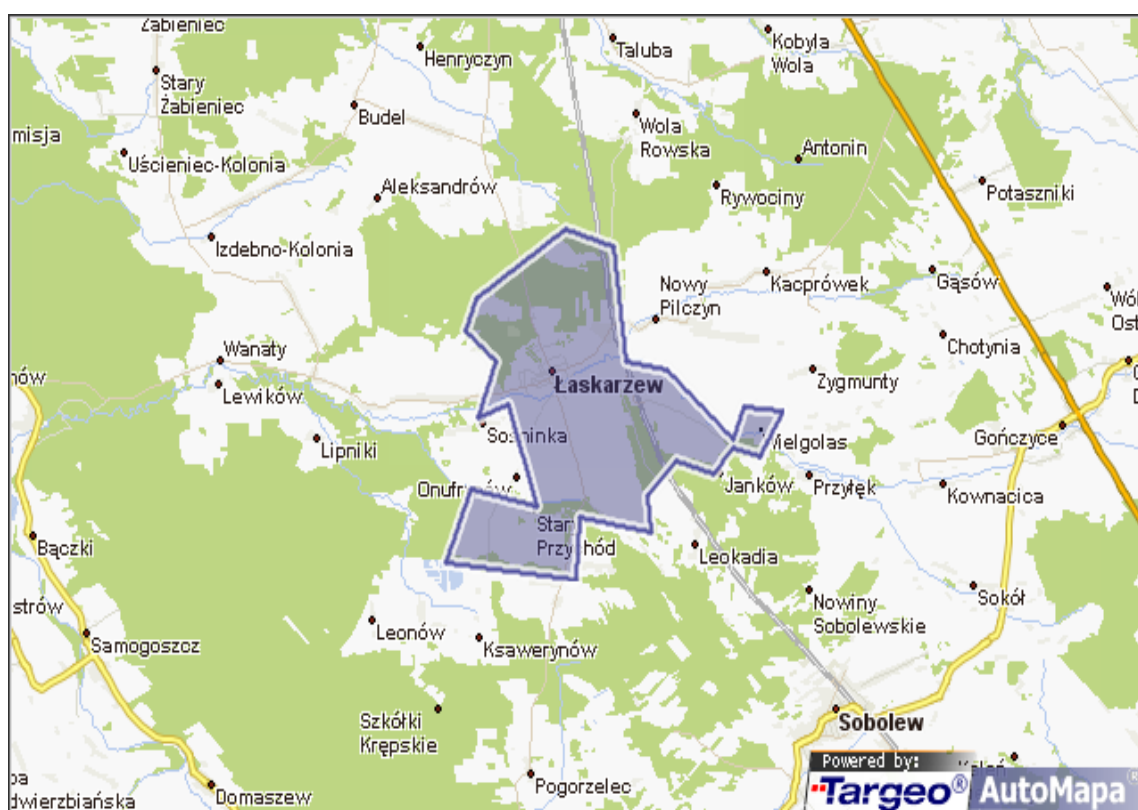
Mapa nr 2. Mapa powiatu garwolińskiego, strona internetowa: www.osp.org.pl

² Dane z opracowania pn.: Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Łaskarzew.

Użytkowanie ziemi (ha) w gminie:

- grunty orne – 4450
- sady – 107
- łąki – 415
- pastwiska – 413
- lasy i grunty leśne – 2859
- pozostałe (w tym tereny zabudowane i drogi) – 517³.

Gmina stanowi 6,82% powierzchni powiatu.

Mapa nr 3. Gmina Łaskarzew⁴

Poza rolnictwem mieszkańcy gminy prowadzą własną działalność gospodarczą. Na uwagę zasługuje kilka firm, m.in.: zakład mięsny, hurtownia artykułów sanitarnych i przemysłowych, zakład produkujący artykuły z tworzyw sztucznych oraz prywatne firmy obuwnicze.

³Dane z UG Łaskarzew.

⁴strona internetowa: [http://mapa.targeo.pl/Gmina Łaskarzew, 671494/gmina](http://mapa.targeo.pl/Gmina%20Łaskarzew,%20671494/gmina).

2.2. Rzeźba terenu

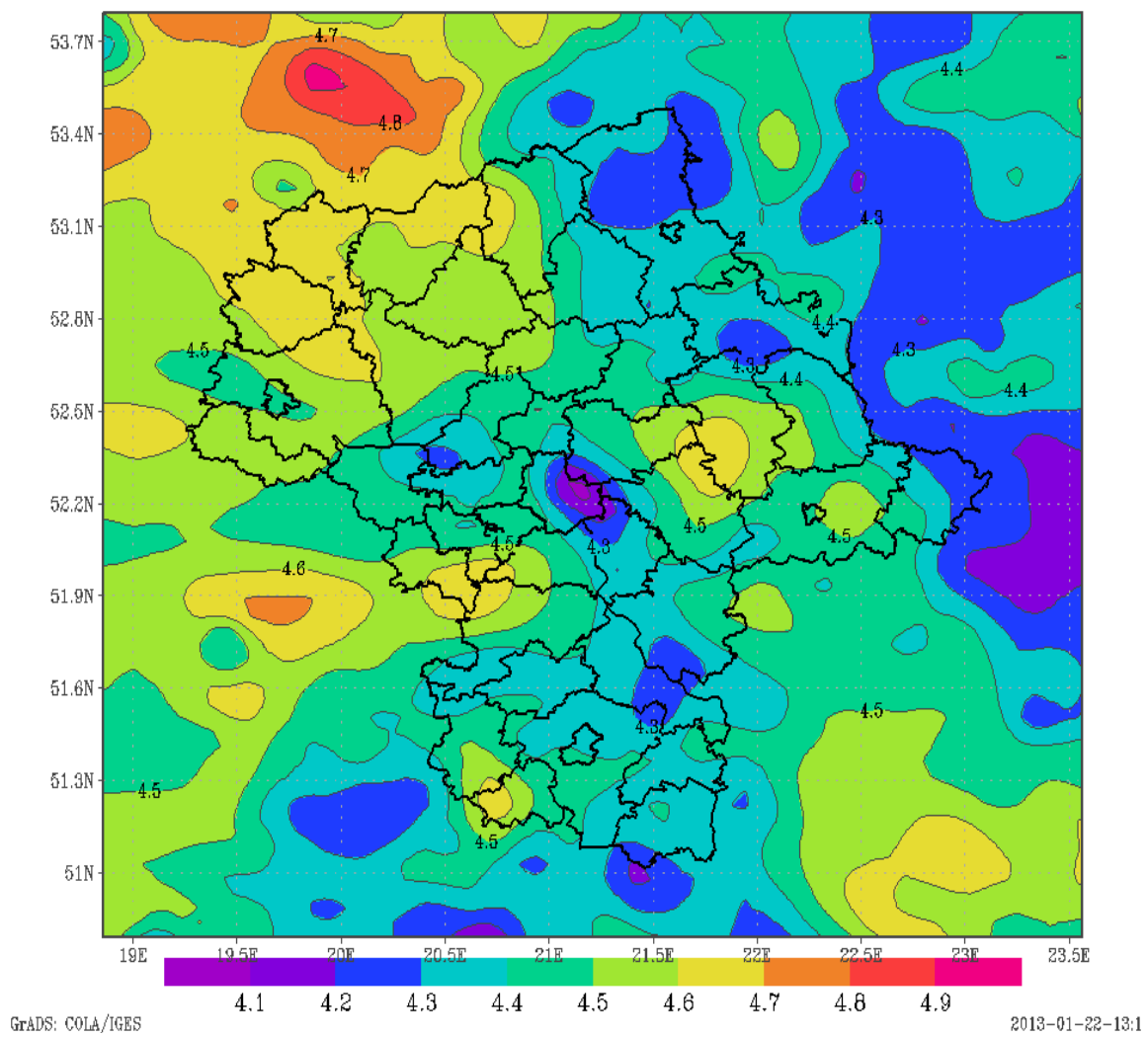
Według regionalizacji fizyczno-geograficznej J. Kondrackiego gmina Łaskarzew leży na granicy dwóch mezoregionów geograficznych. Część zachodnia gminy stanowi najwyższy położony fragment Równiny Garwolińskiej (318.79). Jest to piaszczysto - gliniasta równina denudacyjna, która od okolic Łaskarzewa pochyla się w kierunku północno - zachodnim. Część wschodnia gminy znajduje się w obrębie Wysoczyzny Żelechowskiej (318.95). Region ten leży na ogół po zewnętrznej stronie moren zlodowacenia warciańskiego, dlatego też można zakładać, że okres ten miał bardzo duży wpływ na budowę geologiczną tego obszaru. Z tego okresu pochodzi glina zwałowa znajdująca się na całym obszarze, która miejscami przykryta jest przez osady lodowcowe i wodnolodowcowe. Procesy erozyjne, które nastąpiły w późniejszym okresie (m.in. okres zlodowacenia bałtyckiego) spowodowały złagodzenie rzeźby poprzez wypełnianie obniżeń i obniżanie wzniesień.

Teren gminy łagodnie opada w kierunku zachodnim. Najwyższy punkt znajduje się przy wschodniej granicy gminy na pół-wsch od wsi Kacprówek (172 m n.p.m.) natomiast najniższy w dolinie Promnika przy granicy zachodniej (111 m n.p.m.). Ukształtowanie powierzchni jest mało urozmaicone. Część wschodnia jest bardziej pofałdowana. Urozmaicenie terenu stanowi dolina Promnika przecinająca teren gminy w osi wschód - zachód oraz dolinki mniejszych cieków.

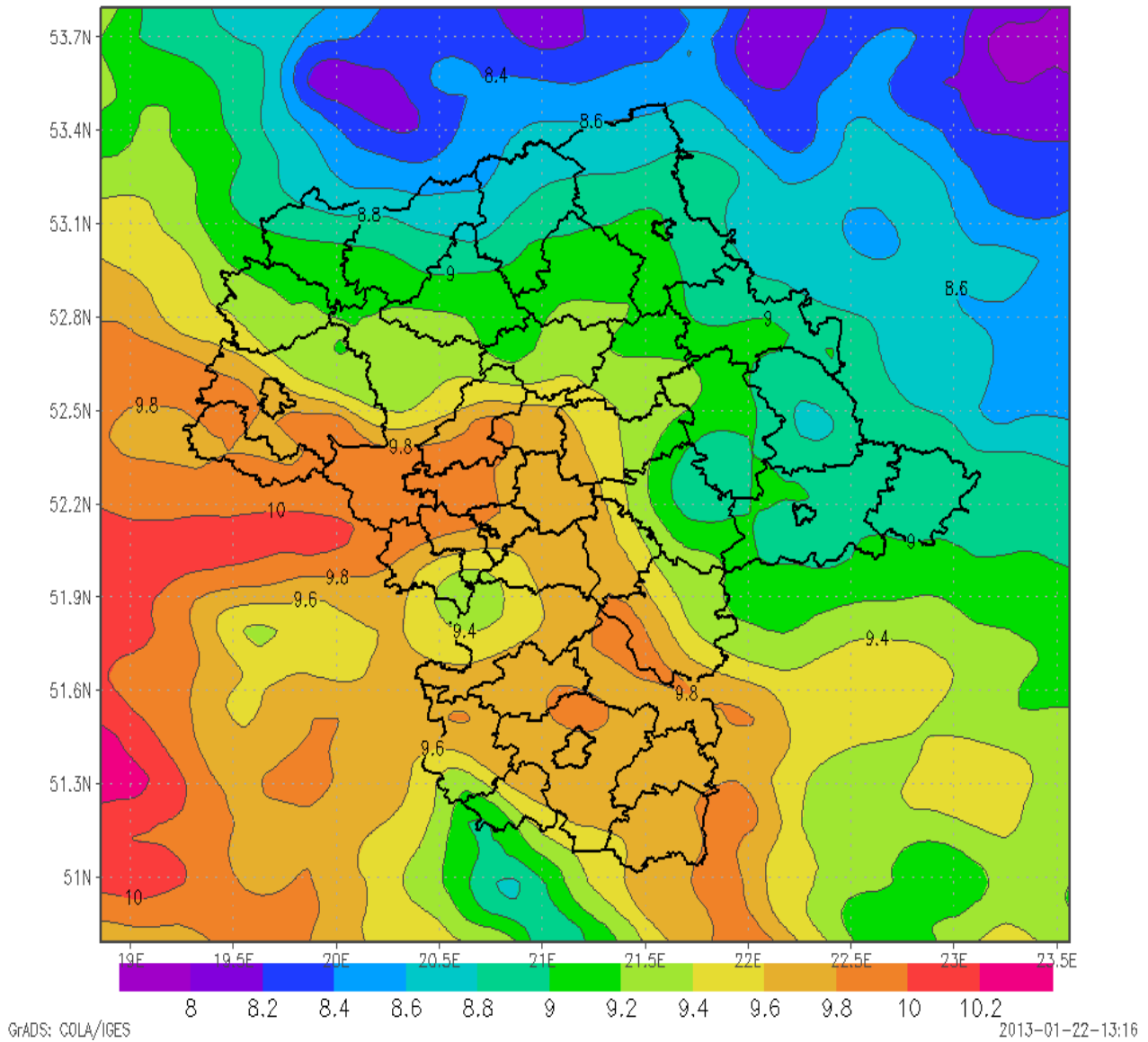
Należy również dodać, że na terenie gminy Łaskarzew jest zarejestrowana kopalnia pozyskująca kopaliny złoża kruszywa naturalnego w Krzywdzie. Kopalnia należy do osoby fizycznej. Osoba ta uzyskała koncesję, która została udzielona przez Starostwo Powiatowe w Garwolinie. Wielkość rocznego wydobycia nie przekracza 20 000m³.

2.3. Klimat

Pod względem klimatycznym teren Gminy Łaskarzew należy do najcieplejszej części regionu mazowiecko – podlaskiego. Średnia roczna temperatura wynosi około 7,5 stopnia Celsjusza, a średnia roczna suma opadów około 520 mm. Przeważają tu wiatry z kierunku zachodniego oraz południowo – zachodniego ze średnią prędkością od 4,1 do 4,7 m/s. Długość okresu wegetacyjnego wynosi 210 dni, natomiast okres bez przymrozków liczy około 170 dni.

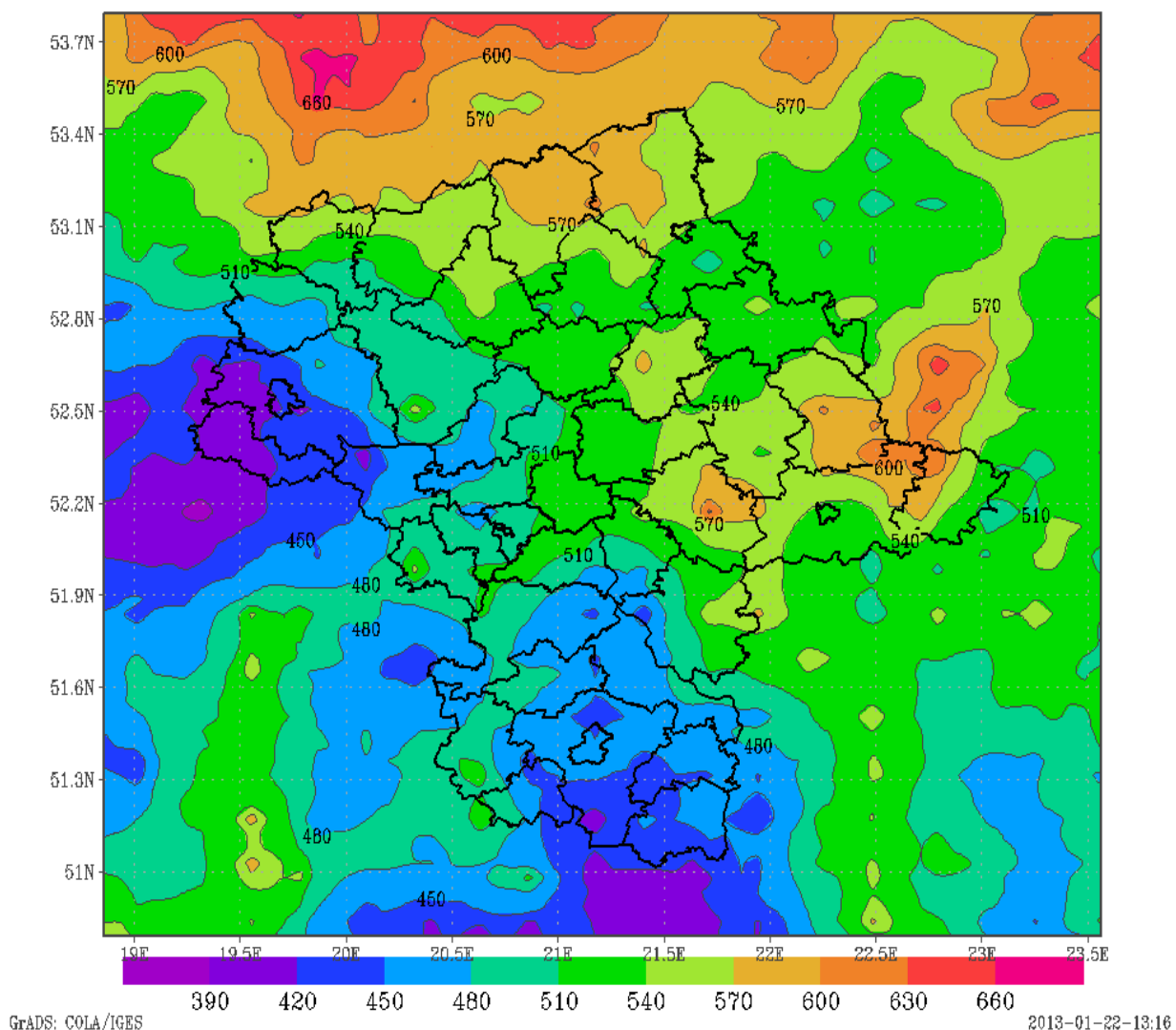

Mapa nr 4. Średnia prędkość wiatru w województwie mazowieckim w 2012 r.

Mapa nr 5. Rozkład średniej rocznej wartości temperatury powietrza [°C] w województwie mazowieckim w 2012.

Mapa nr 6. Rozkład rocznej sumy opadów atmosferycznych w województwie mazowieckim w 2012r.

2.4. Komunikacja

Przez teren gminy Łaskarzew nie przebiegają drogi krajowe i wojewódzkie. Istniejące połączenia drogowe mają charakter lokalny, a największe znaczenie mają drogi: kierunek północny: Łaskarzew - Izdebnó - Garwolin; kierunek wschodni: Łaskarzew - Nowy Pilczyn - Stary Pilczyn - Kacprówek - Górzno (połączenie do drogi krajowej nr 17); kierunek południowy: Łaskarzew - Stary Helenów - Celinów - Maciejowice; kierunek zachodni: Łaskarzew - Wola Łaskarzewska - Ruda Tarnowska (połączenie do drogi powiatowej 801).

Siec dróg gminnych liczy ok. 46,58 km, z czego ok. 15,87 km utwardzonych. W ubiegłym

roku 2013 zmodernizowano wiele odcinków dróg gminnych, między innymi:

- Modernizacja drogi gminnej Nr 130617W w m. Budel.
Całkowity koszt inwestycji : 51.652,38zł.
- Przebudowa drogi gminnej Nr 3661009 Izdebno Kolonia – Wola Rowska. Całkowity koszt inwestycji: 48.051,65zł.
- Modernizacja drogi gminnej Nr 130604W w miejscowości Leokadia. Całkowity koszt inwestycji: 94.288,00zł.

Zdjęcie nr 1. Modernizacja drogi w m. Leokadia

- "Przebudowa drogi gminnej Nr 130621W w miejscowości Lipniki" dofinansowanie ze środków programu wieloletniego pod nazwą "Narodowy program przebudowy dróg lokalnych - Etap II Bezpieczeństwo - Dostępność - Rozwój" tzw. schetynówek. Koszt inwestycji: 332.475,15 , Dofinansowanie: 134.681,00 zł.
- Remont drogi gminnej Stary Pilczyn – Rywociny. Całkowity koszt zadania: 30.748,61
- Dostawa kruszywa do bieżących remontów dróg gminnych w miejscowościach: Wola Rowska, Rowy, Zygmunty, Kacprówek, Budel, Uścieniec, Sośninka, Ksawerynow,

Izdebno Kolonia, Helenów, Nowy Pilczyn, Lewików, Melanów - **Łączna ilość: 1500 ton, koszt ok. 82.379,25zł;**

- Przebudowa drogi powiatowej Garwolin-Ruda Talubska-Łaskarzew-Polik-Maciejowice. Wkład Gminy Łaskarzew – 100.000,00.

Inwestycje w trakcie realizacji:

1. Budowa chodnika dla pieszych i parkingu przy Zespole Szkół w Izdebnie. Koszt inwestycji: **139.897,30zł.**

Zdjęcie nr 2. Budowa chodnika w jednej z miejscowości gm. Łaskarzew.

- Poza tym, UG:
  - Złożył projekt do Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego na realizację zadania inwestycyjnego "Przebudowa drogi gminnej Nr 130621W w miejscowości Lipniki" dofinansowanie ze środków programu wieloletniego pod nazwą "Narodowy program przebudowy dróg lokalnych - Etap II Bezpieczeństwo - Dostępność - Rozwój" tzw. schetynówek. Koszt inwestycji: 332.475,15 , Dofinansowanie: 134.681,00 o pn. „Przebudowa drogi gminnej Nr 130621W w miejscowości Lipniki” ze środków programu wieloletniego pod nazwą "Narodowy program przebudowy dróg lokalnych

- Etap II Bezpieczeństwo - Dostępność – Rozwój” tzw. schetynówek. Szacunkowy koszt inwestycji: **431 679,19**. Dofinansowanie: **189 273,44**.

Przez teren gminy w osi północ - południe przebiega linia kolejowa pierwszorzędna, dwutorowa, zelektryfikowana Warszawa - Otwock - Pilawa- Dęblin - Lublin - Dorohusk.

2.5. Zasoby wodne

Wody powierzchniowe

Obszar gminy znajduje się w obrębie zlewni II rzędu prawobrzeżnych dopływów Wisły, Promnika (południowa i centralna część) i Wilgi (północna część). Dział wodny pomiędzy zlewniami Promnika i Wilgi przebiega przez tereny północnej części wsi Pilczyn Stary, północne tereny miasta Łaskarzew oraz w rejonie Dąbrowy.

Stany wód w rzekach powiązany jest ściśle ze stanami Wisły charakteryzującej się śnieżno-deszczowym zasilaniem, co przekłada się na wczesnowiosenne wezbrania i jesienne niżówki. Wezbrania na rzekach występują w okresie luty-kwiecień (roztopy) i w lipcu (zwiększone opady).

Promnik – długość rzeki na terenie gminy wynosi 13 km, przepływa po południowej granicy sołectw Melanów, Stary Pilczyn, Nowy Pilczyn oraz przez sołectwa Wola Łaskarzewska i Lewików.

We wschodniej części gminy Promnik płynie meandrując wąską, głęboką doliną. Na terenie miasta Łaskarzew dolina poszerza się, a rzeka przestaje meandrować. Od Woli Łaskarzewskiej Promnik płynie w dolinie Wisły. Na tym odcinku rzeka znów zaczyna meandrować i traci swój drenujący charakter. W Nowym Pilczynie Promnik przyjmuje prawostronny dopływ Śliz spod Gąsowa, płynący ze wschodu, na południe od Kacprówka i Starego Pilczyna. W dolinie rzeki brak jest mokradeł i zbiorników wód powierzchniowych. Rzeka na całej swej długości nie jest obwałowana.

Wilga – płynie poza terenem gminy, na jej obszarze znajduje się jedynie źródliskowy obszar lewostronnych dopływów rzeki.

Wody stojące – Największe zbiorniki wód stojących na terenie gminy są pochodzenia antropogenicznego, są to stawy rybne w Budach Krępskich o powierzchni 42 ha oraz stawy rybne w Rowach o powierzchni 30,6 ha.

Pozostałe elementy systemu hydrologicznego – Sieć hydrograficzną gminy uzupełniają bezimienne cieki oraz rowy odprowadzające wody do Promnika lub Wilgi.

Wody podziemne

W gminie występuje trzeciorzędowe i czwartorzędowe użytkowe piętro wodonośne.

Piętro użytkowe trzeciorzędowe – jest głównym poziomem wodonośnym Niecki Mazowieckiej. W jego obrębie występują dwa poziomy wodonośne związane z piaszczystymi utworami oligocenu (nie udokumentowany geologicznie) i miocenu (miąższość poziomu sięga do 60m, strop zalega od 30 do 100 metrów). Na terenie gminy nie wykorzystuje się tego poziomu (brak studni ujmujących wody).

Piętro użytkowe czwartorzędowe – występujące w osadach piaszczystych i piaszczysto-zwirowych. Składa się z dwóch, połączonych ze sobą poziomów wodonośnych użytkowanych przez mieszkańców gminy.

Głębokość stropu warstwy wodonośnej wynosi:

- 15m – obszary dolinne;
- 15-50 m – wysoczyzna

Wysokość zwierciadła poziomu czwartorzędowego uzależnione jest od warunków atmosferycznych (opady i roztopy).

Miąższość warstwy wynosi przeważnie ponad 10 m, jedynie na wschód od Łaskarzewa od 5 do 10 m. We wschodniej części gminy poziom wodonośny jest izolowany warstwą utworów nieprzepuszczalnych.

Wydajność potencjalna studni zawiera się w przedziale 30-50 m³/h, wydajność poniżej 30-50 m³/h występuje jedynie w okolicach Przyłęku.

Wody gruntowe występują na głębokości:

- 1,0-2,0 m p.p.t. – tereny okolic dolin i obniżeń,
- do 1,0 m p.p.t. w dolinach i obniżeniach.

Płytkie występowanie wód i brak izolacji warstwą nieprzepuszczalną sprawia, że są to wody narażone na zanieczyszczenia chemiczne i bakteriologiczne. Jest to poważne zagrożenie sanitarne dla osób posiadających studnie ujmujące wody z tego poziomu.⁵

---

⁵Wójt Gminy Łaskarzew, Instytut Gospodarki Przestrzennej i Mieszkalnictwa, ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ŁASKARZEW, Warszawa, styczeń 2010; str. 35.

2.6. Zasoby leśne

Wskaźnik lesistości w gminie wynosi 37,1%, wg danych GUS za 2013r. Wartość ta jest jedną z wyższych spośród gmin powiatu garwolińskiego. Lesistość w powiecie garwolińskim wynosi 30,3%, natomiast w województwie mazowieckim 22%. W gminie nie występuje presja związana ze zmianą przeznaczenia lasów na tereny nieleśne. Proces zalesiania gruntów rolnych, nie prowadzi do znacznego wzrostu powierzchni lasów. Największe kompleksy leśne położone są w środkowej, północnej i północno-zachodniej części gminy. Gmina Łaskarzew posiada 28,3 km² lasów. Teren gminy należy do IV Krainy przyrodniczo - leśnej Mazowiecko Podlaskiej, dzielnicy 5 Niziny Podlaskiej i Wysoczyzny Siedleckiej. Są to głównie siedliska boru świeżego, boru mieszanego świeżego oraz boru mieszanego wilgotnego. Ponadto występuje również las świeży, las mieszany świeży i las wilgotny a sporadycznie ols jesionowy. Z gatunków dominuje sosna, brzoza i olsza. Jako domieszka występuje dąb. Są to drzewostany młode w I i II klasie wieku.

Obszary leśne znajdują się głównie w środkowej, północnej i północno - zachodniej części gminy. Lasy państwowe stanowią 40,84% a lasy niepaństwowe 59,16% powierzchni. Pełnią one funkcję gospodarczą i ochronną (wodochronną i ostoję dla zwierząt chronionych). Lasy niepaństwowe są zdecydowanie bardziej rozdrobnione. Wszystkie zarządzane są przez Nadleśnictwo Garwolin w dwóch obrębach leśnych: Huta Garwolińska i Podzamcze.

Obszary chronione i cenne przyrodniczo:

- > Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu zgodnie z rozporządzeniem wojewody siedleckiego z dnia 30 września 1993 roku. Obszar ten zajmuje powierzchnię 70.70 ha, obejmuje on prawobrzeżny fragment doliny Wisły. W jego skład wchodzi zachodnia część gminy
- > Obszar Ochrony Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 215 „Subniecka warszawska”, w zakresie przewidzianym w przepisach szczególnych.
- > Pomniki przyrody – 7 (w jeden piorun uderzył i złamał się) uchwałą gminy nie był zlikwidowany.
- > Uroczyska występujące na terenie lasów państwowych: Romanów (333,4 ha), Izdebno (445,5 ha), Wola Rowska (180,1 ha).

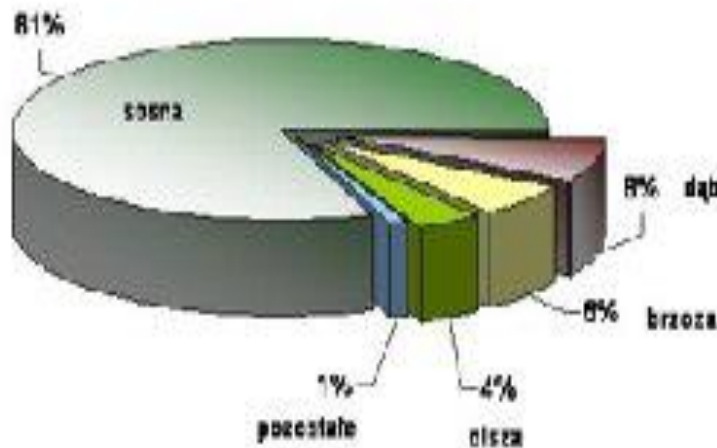
Pomniki przyrody

Na obszarze gminy Łaskarzew znajduje się 6 obiektów objętych ochroną w formie pomników przyrody. Wszystkie są pomnikami przyrody ożywionej, są to pojedyncze drzewa – dąb szypułkowy.

Tabela 3: Pomniki przyrody w gminie Łaskarzew Lp	Obiekt/Gatunek	Nr orzeczenia	Miejscowość	Stanowisko	Uwagi – 2009r
1	Dąb szypułkowy	349	Izdebno	Grunt leśny oddz. 202	Uszkodzony, obwód 450cm
2	Dąb szypułkowy	350	Wola Łaskarzewska	Działka bud. Wola Łask. 16A	Wł. Prywatna 2 pnie
3	Dąb szypułkowy	275	Leokadia	pastwisko	Stan dobry
4	Dąb szypułkowy	38/88	Dąbrowa	Pole NE od wsi	Stan dość dobry
5	Dąb szypułkowy	20/2003	Izdebno	Działka 171	Stan dobry
6	Dąb szypułkowy	20/2003	Izdebno	Grunt leśny oddz. 262	Stan dobry, obwód 365cm

Zgodnie z podziałem Polski na 8 krain i 57 dzielnic przyrodniczo – leśnych (wg T. Trampler) teren gminy Łaskarzew należy do Krainy (IV) Mazowiecko – Podlaskiej, Dzielnicy Niziny Podlaskiej i Wysoczyzny Siedleckiej (IV5). Głównym gatunkiem w lasach na terenie Nadleśnictwa Garwolin (w tym gminy Łaskarzew) jest sosna, zajmująca około 80% powierzchni leśnej. Drugim pod względem udziału gatunkiem jest dąb, który stanowi około 10% powierzchni, następnie brzoza oraz olsza. Pozostałe gatunki takie jak: osika, świerk, modrzew, topola, grab, jesion, lipa, klon łącznie zajmują 1% powierzchni leśnej.

W podszytcie występują: kruszyna, jarząb, bez koralowy, jałowiec i czeremcha amerykańska. W runie leśnym dominują: borowiki, jeżyny, szczawik zajęczy, paprocie i trzcinnik piaskowy.

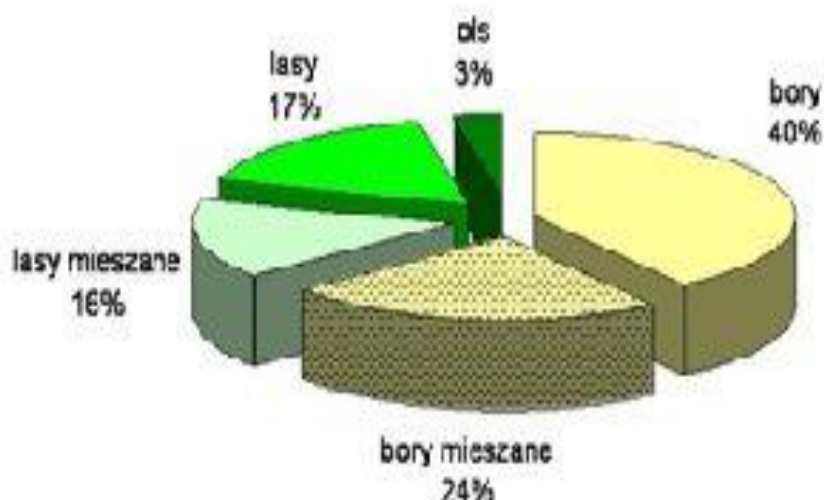

Rysunek .nr 1 Gatunki drzew na terenie Nadleśnictwa Garwolin⁶

Na terenie Nadleśnictwa występuje 14 typów siedliskowych lasu. Dominują siedliska borowe, które stanowią około 40% powierzchni leśnej (bor świeży 39,98%, bor wilgotny 0,63%, bor bagienny zaledwie 0,03%). Bory mieszane zajmują blisko 24% powierzchni (w tym bor mieszany świeży – 21,10%, bor mieszany wilgotny – 2,46% i bor mieszany bagienny – 0,09%). Około 16% powierzchni stanowią lasy mieszane w tym: las mieszany świeży – 14,15%, las mieszany wilgotny – 1,51%, las mieszany bagienny – 0,12%. Lasy zajmują 17% powierzchni leśnej (15,15% to las świeży, a 1,63% las wilgotny). Powierzchnia zajmowana przez olsy i łęgi wynosi około 500 ha, co stanowi ponad 3% powierzchni leśnej nadleśnictwa (w tym: ols typowy – 0,89%, ols jesionowy – 1,95%, las łęgowy 0,31%).

⁶ Str. Internetowa: garwolin.warszawa.lasy.gov.pl

Rysunek nr 2. Siedliska leśne na terenie Nadleśnictwa Garwolin⁷

Rezerваты przyrody to wydzielone obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym. Ochroną rezerwatową obejmowane są ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów, a także twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi. W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Garwolin znajdują cztery rezerваты przyrody, ich łączna powierzchnia wynosi 78,88 ha, z czego na gruntach Nadleśnictwa 66,52 ha.

Na terenie gminy Łaskarzew w październiku 2012r. został utworzony nowy Rezerwat Przyrody Polesie Rowskie. Położony jest na terenie Leśnictwa Izdebno w Nadleśnictwie Garwolin. Łączna powierzchnia Polesia to 3,87 ha. Rezerwat objął ochroną jedno z najcenniejszych ekosystemów torfowiskowych na Mazowszu, w szczególności torfowiska przejściowe i trzęsawiska, fragmenty torfowisk wysokich wraz z otaczającymi je borami bagiennymi. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych kompleksu wodno-torfowiskowego, z przyległym pasem borów bagiennych oraz stanowiskami chronionych i zagrożonych gatunków roślin i zwierząt. Mazowieckie ma najwięcej rezerwatów spośród wszystkich województw w Polsce, jest ich w naszym regionie 184, a wśród nich 18 to rezerваты torfowiskowe.

⁷ Jw.

Źródło: www.garwolin.warszawa.lasy.gov.pl/rezerwaty-przyrody#.VEjuKhblqAZ

Cel ochrony:

Zachowanie ze względów naukowych kompleksu wodno-torfowiskowego, z przyległym pasem borów bagiennych oraz stanowiskami chronionych gatunków roślin i zwierząt.

Na terenie rezerwatu odnotowano występowanie takich gatunków chronionych, jak rosiczka okrągłolistna i pływak zwyczajny – rośliny owadożerne, bagno zwyczajne – rozpoznawalne po charakterystycznym zapachu, mech o nazwie bielistka siwa – przypominający zielone poduszki oraz kruszyna pospolita, – której kora posiada właściwości lecznicze. Rosną tam także rzadkie mchy, takie jak: torfowiec czerwony, błotny, a także widłaczek torfowy i widłak jałowcowaty. Są to ważne miejsca rozrodu dla płazów, a wśród nich żaby moczarowej, żaby jeziorkowej, żaby trawnej oraz miejsca stałego przebywania gadów, takich jak zaskroniec, jaszczurka żyworodna, żmija zygzakowata.

Torfowiska to ekosystemy istotne ze względu na rolę, jaką pełnią w środowisku, retencjonując duże ilości wody w okresach intensywnych opadów i uwalniając ją do środowiska w okresach suchych. Są swoistą naturalną gąbką zapewniającą ekosystemom przyległym stały dostęp do

wody. Jednocześnie stanowią wartość badawczą – nazywane są księgą dziejów Ziemi. Przeprowadzając analizę rodzaju pyłków roślin w danej warstwie torfów, wyczytać można historię zmian klimatu czy szaty roślinnej zachodzących na przestrzeni setek, a czasem nawet tysięcy lat. Z uwagi na dużą wrażliwość torfowisk na zmiany stosunków wodnych, głównie osuszanie, niezwykle ważne dla utrzymania ich we właściwym stanie jest obejmowanie ochroną np. w formie rezerwatów. Rezerваты przyrody wraz z parkami narodowymi stanowią najwyższe formy ochrony przyrody, tworzone są w celu zachowania najcenniejszych ekosystemów oraz stanowisk roślin, zwierząt i grzybów. Dostęp do nich jest ograniczony. Uroki przyrody podziwiać można jedynie w określonych miejscach i na określonych warunkach⁸.

⁸ Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie

2.7. Zasoby dóbr kultury

Na terenie gminy Łaskarzew nie ma obiektów objętych ochroną konserwatorską zabytków. Nie mniej jednak można wyróżnić kilka obiektów stanowiących wartość zabytkową:

a) Architektura sakralna: kapliczki (domkowe i słupowe) oraz krzyże z przełomu XIX i XX w.

b) Architektura rezydencjonalna: zespoły dworskie z przełomu XIX i XX w. obecnie mocno zniszczone lub przebudowane. Obiektom tym towarzyszyły zespoły parkowe wraz z wodami. Najlepiej zachował się park wraz z stawem w Uścieńcu oraz stawy hodowlane we wsi Ksawerynów.

c) Budownictwo ludowe: na terenie gminy znajduje się wiele zabytkowych chałup (najstarsza z ok. 1860 roku). Najwięcej zachowało się we wsiach Stary i Nowy Pilczyn, Wola Łaskarzewska, Melanów oraz Izdebno.

2.8. Zaopatrzenie w wodę

Obecnie Gmina Łaskarzew zaopatrywana jest w wodę ze stacji uzdatniania wody w miejscowościach: Melanów, Izdebno, Dąbrowa, Stary Helenów. Ujęcia wodociągowe posiadają maksymalne wydatki na poziomie:

a) wieś Dąbrowa :

$$Q \text{ max d} = 848,63 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q \text{ max h} = 55,0 \text{ m}^3/\text{h}$$

Wodociąg zaopatruje następujące miejscowości: Dąbrowa, Kolonia Dąbrowa, Wanaty, Lewików, Uścieniec, Krzywda, Grabina, Wola Łaskarzewska, Sośninka, Lipniki, Aleksandrów, Budel.

b) wieś Melanów:

$$Q \text{ max d} = 649,0 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q \text{ max h} = 56,25 \text{ m}^3/\text{h}$$

Wodociąg zaopatruje następujące miejscowości: Melanów, Kacprówek, Pilczyn Nowy, Pilczyn Stary, Zygmunt, Śliz.

c) wieś Izdebno Kolonia :

$$Q \text{ max d} = 256,0 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q \text{ max h} = 29,0 \text{ m}^3/\text{h}$$

Wodociąg zaopatruje następujące miejscowości: Izdebno, Izdebno Kolonia.

Wodociągi Izdebno Kolonia i Dąbrowa są ze sobą połączone.

d) wieś Helenów Stary:

$Q_{\max d} = 195,30 \text{ m}^3/\text{d}$

$Q_{\max h} = 16,35 \text{ m}^3/\text{h}$

Wodociąg zaopatruje następujące miejscowości: Helenów, Celinów, Leokadia, Leonów, Budy Krępskie, Ksawerynów.

Mieszkańcy pozostałych wsi nieposiadający wodociągu zbiorowego zaopatrują się w wodę ze studni indywidualnych, kopanych, pobierając wody podskórne. Jakość wody w tych studniach nie spełnia wymogów norm dotyczących składu wody do celów spożywczych., a ich wydajność jest uzależniona od wielkości opadów atmosferycznych. W sytuacji coraz częściej występujących okresów suszy obserwuje się czasowe niedobory wody i zgodnie z długookresową prognozą pogody (ilości opadów) dla krajów Europy środkowej, opracowanej przez Światową Organizację Żywności, problem ten będzie narastał.⁹

Długość wodociągu na terenie Gminy wynosi około 50 km 20m. Wykonanych zostało 1 160 przyłączy.

Gminą dążąc do poprawy życia mieszkańców, dąży do pozyskania środków na modernizację stacji uzdatniania wody, min.:

- Sporządzono dokumentację projektowo – kosztorysową modernizacji Stacji Uzdatniania Wody w Melanowie i wystąpiono o pozwolenie na budowę. Szacunkowy koszt inwestycji: **2.431.488,38zł.**
- UG dąży do pozyskania środków na modernizację stacji w Melanowie.

2.9. Kanalizacja i oczyszczanie ścieków

Kanalizacja w Gminie Łaskarzew jest w miejscowościach: Kacprówek, część Starego Pilczyna i część Nowego Pilczyna. W roku 2014 zaczęto kończyć kanalizację na Starym Pilczynie, Nowym Pilczynie i do tego włączono cały Melanów. Skanalizowano 11% gminy. Nie uwzględniono w wyliczeniu % kanalizacji rozpoczętej w 2014r. bo nie została oddana do użytku. Poza tym wykonano:

---

⁹ J.w.,str.95.

- Czyszczenie rowów w miejscowości Lewików i Sośninka. Koszt zadania: 7.226,25
- Wkopywanie przepustów na drogach gminnych w miejscowościach: Zygmunt, Lewików, Wola Rowska, Celinów, Budel, Uścieniec, Sośninka, Izdebno Kolonia.

Zdjęcie nr 3. Budowa przepustów pod drogami gminnymi¹⁰.

Na terenie gminy Łaskarzew w m. Nowy Pilczyn wybudowano oczyszczalnię ścieków.

Rozpoczęcie budowy nastąpiło: 06.05.2007r.

Data zakończenia rozruchu oczyszczalni: 27.11.2009r.

Technologia oczyszczania ścieków: Mechaniczna, Biologiczna

Projektowane obciążenie oczyszczalni wyrażone równoważną liczbą mieszkańców RLM 2.200

Projektowana maksymalna przepustowość: 280,00

Projektowana średnia przepustowość: 220,00

Metoda oczyszczania ścieków: Osad czynny

¹⁰ Zdjęcia nr 1-3 strona internetowa, z dn. 20.07.2014r.

Rodzaj wspomagania oczyszczania ścieków: Wapno chlorowane, wapno palone, polielektrolit
PIX

Pozwolenie wodnoprawne wydane przez Starostwo Powiatowe w Garwolinie (aktualne ostatnie)
Wydane dnia 28.01.2013r ważne do 31.01.2023r. Nr decyzji RŚ.6341.1.2013

Wykaz jednostek doprowadzających ścieki kanalizacją do oczyszczalni: Kacprówek, Stary
i Nowy Pilczyn (W trakcie: pozostała część Pilczyn Starego i Nowego, cały Melanów).

Bezpośredni odbiornik ścieków: ciek (km zrzutu 15+600)

Zlewnia: rzeka Promnik

Ciek wyższego rzędu: Wisła

Km ujścia cieku niższego rzędu do cieku wyższego rzędu: 31km

Współrzędne geograficzne zrzutu ścieków: dł. 21 36' 51'', szer. 51 47' 30''

Faktyczna ilość osób obsługiwanych przez oczyszczalnię: 487 osób

Inwestycje w trakcie realizacji:

- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami w Gminie Łaskarzew – Etap III. Koszt inwestycji: **2.047.143,2**. Realizacja do 30.04.2014 r. Zrealizowano – **60%**
- Ogłoszono nabór wniosków na realizację zadania polegającego na budowie przydomowych oczyszczalni ścieków o wydajności do 7,50m³ dla mieszkańców miejscowości: Lewików, Wanaty, Lipniki, Budy Krępskie, Ksawerynów, Nowy Helenów, Leokadia, Dąbrowa Kolonia, Izdebno Kolonia oraz Wola Rowska. Zostały złożone 2 wnioski.

Długość kanalizacji w Gminie wynosi 5km 28m. Wykonanych zostało 166 przyłączy (bez roku 2014r).

Na terenie Gminy jest 5 przydomowych oczyszczalni ścieków (oczyszczalnie prywatnych ludzi - wybudowane na własny koszt). Gmina dokona wszelkich starań jak nie w tym roku to w przyszłym pozyskać pieniądze na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach gdzie brak jest kanalizacji – w planie 12szt.

2.10. Składowiska odpadów

Gmina Łaskarzew nie posiada własnego składowiska odpadów. Do wejścia w życie nowej ustawy o odpadach (Dz.U z 2013r. poz. 21 z późn. zm.) i zmiany do ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z lipcem 2014r gospodarka odpadami odbywała się na

dotychczasowych zasadach. Wejście w życie nowych uregulowań prawnych wprowadziło w gminie niepokój. Gmina partycypowała w kosztach budowy składowiska odpadów należącego do Miasta Łaskarzew - Gmina Łaskarzew przekazała Miastu Łaskarzew kwotę 426.600,00 zł na budowę wysypiska śmieci na gruntach stanowiących własność Miasta Łaskarzew w 1999r. Miasto Łaskarzew za przekazane środki zobowiązało się do bezpłatnego przyjmowania i składowania odpadów z terenu gminy Łaskarzew w ilości 20.000,00 m³ przez cały okres funkcjonowania składowiska bądź do czasu odbioru całej ilości 20.000m³ odpadów.

Art.1 ust.1 pkt 17 Ustawy z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 152,poz. 897 z późn. zm.) zmienił tą ustawę poprzez dodanie art. pkt 9e 1 wprowadzając dla podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości obowiązek przekazywania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania do regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych. Zgodnie z art. 20 tej ustawy obowiązek ten zaczął obowiązywać po wejściu w życie uchwały uchwalającej wojewódzki plan gospodarki odpadami (WPGO) i uchwały w sprawie wykonania wojewódzkiego planu gospodarki odpadami, tj. **w przypadku województwa mazowieckiego obowiązuje od dnia 6 grudnia 2012 r. czyli po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia uchwały nr 212/12 w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.** W związku ze zmianami przepisów Gmina nie może dowozić odpadów na składowisku należącym do miasta, tylko do wskazanych w WPGO dla Mazowsza instalacji RIPOK dla regionu ostrołęcko – siedleckiego na podstawie Uchwały nr 212/12 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dn. 22 października 2012r oraz Uchwały zmieniającej nr 35/13 z dn. 18 lutego 2014r w sprawie wykonania WPGO dla Mazowsza na lata 2012-2018 z uwzględnieniem lat 2018-2023. W regionie ostrołęcko-siedleckim funkcjonuje instalacja należąca do „Zakładu Utylizacji Odpadów” Sp. z o.o. w m. Wola Suchożebrska ze statusem Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w zakresie mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów oraz Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w zakresie składowania odpadów na składowisku. W regionie tym, funkcjonuje druga Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych w zakresie mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych, tj. MPK Sp. z o.o. w Ostrołęce.

Ustawa o odpadach zaczęła obowiązywać z dn. 22 stycznia 2013r.

Gmina Łaskarzew zgodnie z nowymi przepisami ogłosiła w 2013r przetarg nieograniczony na odbiór i zagospodarowanie odpadów z terenu całej gminy. Przetarg wygrała firma „EKOLIDER” z Garwolina, która do chwili obecnej obsługuje Gminę Łaskarzew w zakresie odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych zmieszanych i odpadów pochodzących z selektywnej zbiórki Firma Ekolider odbiera odpady komunalne od mieszkańców z częstotliwością raz w miesiącu. Obecnie jest to trzeci poniedziałek miesiąca. Odbiór firma rozpoczyna od godziny 7:00. Mieszkańcy Gminy zostali poinformowani o terminach wywozu odpadów. Mieszkańcy złożyli deklaracje odpadowe do Gminy, w których potwierdzili rodzaj zbieranych odpadów, czyli: zbiórka selektywna czy zbiórka zmieszanych odpadów.

Raz w miesiącu, w trzeci poniedziałek odbierane są również:

- papier i tekturę,
- tworzywa sztuczne, drobny złom metalowy, puszki aluminiowe i opakowania aluminiowe,
- szkło i odpady opakowaniowe ze szkła,
- odpady ulegające biodegradacji i odpady zielone.

W miejscowościach Gminy Łaskarzew - Dąbrowa oraz Nowy Pilczyn dwa razy do roku organizowane są Punkty Zbierania Odpadów Problemowych. Punkty świadczą usługi na wiosnę i jesień w dzień wyznaczony przez firmę a uzgodniony z Wójtem Gminy Łaskarzew.

W systemie zbiórki PSZOK (Punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych) odbierane są następujące odpady:

- a) przeterminowane leki i chemikalia,
- b) zużyte baterie i akumulatory,
- c) zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- d) meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- e) zużyte opony.

Punkty są czynne w godz.: 10-18. Godziny mogą zostać wydłużone bądź zmienione.

Ilość odpadów komunalnych zmieszanych odebrana od mieszkańców Gminy w ciągu 12 lat to 2338,73Mg. Rozkład na poszczególne lata przedstawia się następująco:

l.p.	rok	ilość (Mg)
1	1999	30,48
2	2000	93,62

3	2001	99,7
4	2002	131,61
5	2003	124,71
6	2004	124,63
7	2005	131,26
8	2006	73,52
9	2007	125,6
10	2008	275,4
11	2009	369
12	2010	319,5
13	2011	259,1
14	2012	180,6

Gmina Łaskarzew opracowała i realizuje zapisy zawarte w „*Programie usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Łaskarzew na lata 2014 – 2032*”. W 2014r. Gmina rozpoczęła realizację zadania pn. "Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łaskarzew":

- usunięto 120t azbestu
- koszt przedsięwzięcia 35.536,32zł;
- dofinansowanie z WFOŚiGW 13.500,00zł.

2.11. Ochrona powietrza

W województwie mazowieckim w rocznej ocenie jakości powietrza wykorzystano wyniki pomiarów ze stacji automatycznych i manualnych. Serie pomiarowe zgromadzone w bazie systemu WIOŚ zostały zweryfikowane (weryfikacja techniczna i merytoryczna). Pomiaru na ww. stacjach wykonywane były metodykami referencyjnymi. W przypadku pyłu zawieszzonego PM10 i PM2,5 zastosowane automatyczne analizatory nie wymagają stosowania współczynników korygujących, gdyż zostały uznane za równoważne metodzie referencyjnej.

Źródłem zasilania sieci jest stacja redukcyjno - pomiarowa w Kacprówku o wydajności 6000 m³/h w pełni wystarczającej na potrzeby miasta i gminy Łaskarzew. Długość sieci wynosi 50633 m. Obejmuje ona swym zasięgiem środkowy pas gminy w skład którego wchodzi następujące miejscowości: Kacprówek, Stary i Nowy Pilczyn, Melanów, Zygmunt, Sośninka, Wola Łaskarzewska, Dąbrów, Lipniki i Lewików. Do 2003 roku wykonano 252 przyłącza. Z gazu sieciowego korzysta około 35 % mieszkańców. W chwili obecnej nie ma kompleksowego programu gazyfikacji gminy.

Struktura gospodarki ciepłej w gminie według źródeł energii [%]: Źródła konwencjonalne 100 [%] w tym:

- węgiel kamienny	65 [%]
- węgiel brunatny	0 [%]
- gaz	18,5 [%]
- olej opałowy	0 [%]

Gmina Łaskarzew objęta jest w 100% siecią elektroenergetyczną. Jest to sieć niskiego i średniego napięcia niepowodująca zagrożeń związanych z promieniowaniem elektromagnetycznym. Ponadto przez teren gminy przebiega sieć wysokiego napięcia 110 kV Kozienice - Garwolin - Pilawa - Mińsk Mazowiecki.

Poza tym,

-Przeprowadzono wymianę źródeł ciepła w ZS w Starym Pilczynie i Szkole Podstawowej w Dąbrowie (piece gazowe) rok 2013 - koszt 145.578,43zł.

-Termomodernizację budynków szkół w Starym Pilczynie i Dąbrowie - złożono wniosek o dofinansowanie do WFOŚiGW - koszt szacunkowy 551.004,56zł.

- Termomodernizacja budynku Świetlicy Wiejskiej w Kacprówku - koszt 11.750zł.

2.12. Energetyka

Gmina Łaskarzew nie opracowała dotychczas „Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Łaskarzew”.

3. Stan i zagrożenia wybranych elementów środowiska

3.1. Wody powierzchniowe

Trudnym do zmierzenia źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych są niekontrolowane spływy powierzchniowe z obszarów rolnych, w tym chemizowanych i nawożonych. Pomimo, że ilość wywożonej na użytki rolne gnojowicy w ostatnich latach zmalała (ze względu na spadek pogłowia zwierząt), stanowi ona nadal lokalną uciążliwość dla środowiska. Zmalała również, głównie ze względów ekonomicznych, ilość zużywanych nawozów sztucznych i środków ochrony roślin. Czynniki te wpływają na zmniejszenie

niekorzystnego wpływu rolnictwa na stan czystości wód.

Ścieki z gospodarstw rolnych w większości gromadzone są w zbiornikach, często nieszczelnych, z których zanieczyszczenia przedostają się do wód powierzchniowych lub do ziemi. Ponadto w zdecydowanej większości ścieki bytowe z opróżnionych zbiorników nie są odbierane przez firmy posiadające odpowiednie zezwolenia i dowożone na oczyszczalnię, lecz wywożone przez mieszkańców na pola.

W ramach zadań własnych, Gmina prowadzi corocznie intensywne prace prowadzące do zwiększenia stopnia zabezpieczenia terenu gminy przed potencjalnymi skutkami lokalnych podtopień i powodzi. Działania te polegają na budowie i konserwacji infrastruktury melioracyjnej, regulacji cieków wodnych, budowie i konserwacji przepustów drogowych itp.

Zdjęcie nr 1. Rzeka Promnik.¹¹

---

¹¹<http://www.wios.warszawa.pl/pl/monitoring-srodowiska/monitoring-wod/monitoring-rzek/813,Monitoring-rzek-w-latach-2010-2012.html>

Działania te mają wpływ na wyniki badań wód rzeki Promnik, która przepływa przez gminę Łaskarzew. W opublikowanym przez WIOS w Warszawie raporcie „Monitoring rzek 2010-2012” stan ekologiczny rzeki Promnik na wysokości gminy (Ruda Tarnowska) jest określany jako dobry. Biorąc pod uwagę zapisy programu z 2004r. należy stwierdzić, że stan rzeki poprawił się.¹²

3.2. Wody podziemne

Gmina Łaskarzew w zestawieniu punktów badawczych wód podziemnych w sieci krajowej PIG w roku 2012 na terenie województwa mazowieckiego wraz z oceną jakości w 2007, 2010 i 2012 mieści się w III klasie wód czyli - wody zadowalającej jakości¹³.

3.3. Zanieczyszczenie powietrza

W województwie mazowieckim w rocznej ocenie jakości powietrza wykorzystano wyniki pomiarów ze stacji automatycznych i manualnych. Serie pomiarowe zgromadzone w bazie systemu WIOŚ zostały zweryfikowane (weryfikacja techniczna i merytoryczna). Pomiary na ww. stacjach wykonywane były metodami referencyjnymi lub ekwiwalentnymi do referencyjnych. W przypadku pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 zastosowane automatyczne analizatory nie wymagają stosowania współczynników korygujących, gdyż zostały uznane za równoważne metodzie referencyjnej.

Gmina Łaskarzew wg zatwierdzonego Programu Ochrony Środowiska dla powiatu garwolińskiego obejmujący horyzont czasowy 2012-2015r przedstawia się następująco:

Emisja zanieczyszczeń

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w województwie mazowieckim jest emisja antropogeniczna ze źródeł punktowych, powierzchniowych i liniowych. Oprócz działalności

---

¹²J.w.

¹³<http://www.wios.warszawa.pl/pl/monitoring-srodowiska/monitoring-wod/monitoring-wod-podziem/814,Monitoring-wod-podziemnych-za-2012-rok.html>

człowieka, czynnikiem mogącym mieć negatywny wpływ na jakość powietrza są uwarunkowania klimatyczne i meteorologiczne występujące czasami w okresie zimowym przy dominujących układach wysokiego ciśnienia, charakteryzujących się małym zachmurzeniem, niską temperaturą, brakiem opadów, powstawaniem warstw inwersji na stosunkowo niskich wysokościach, zaleganiem nad danym terytorium chłodnych mas powietrza. Także małe prędkości wiatru lub cisze atmosferyczne sprzyjają tworzeniu się zastoisk wysokich stężeń. Do czynników mających duże znaczenie w rozkładzie zanieczyszczeń należy również zaliczyć lokalne ukształtowanie terenu jak również wpływ zabudowy na danym terenie.

Według oszacowań WIOŚ emisja punktowa, powierzchniowa i liniowa na terenie województwa mazowieckiego w 2010 r. wyniosła łącznie dla:

- _ dwutlenku siarki 139 205 Mg,
- _ tlenków azotu 104 647,6 Mg,
- _ tlenku węgla 265 892,1 Mg,
- _ pyłu PM10 77 025,6 Mg,
- _ pyłu PM2.5 46 36 581,8 Mg,
- _ benzo/a/pirenu 8,5 Mg,
- _ niklu 22,9 Mg,
- _ kadmu 6,6 Mg,
- _ arsenu 5,2 Mg,
- _ ołowiu 51,9 Mg

W porównaniu do 2009 roku nastąpił wzrost emisji dwutlenku siarki o około 21%, tlenków azotu o około 11%, tlenku węgla o około 49% i pyłu PM10 o około 16%.

Emisja powierzchniowa jest to emisja pochodząca z sektora bytowego. Jej źródłami są lokalne kotłownie i paleniska domowe. Do powietrza emitowane są duże ilości dwutlenku siarki, tlenku azotu, sadzy, tlenku węgla i węglowodorów aromatycznych, jednak największy problem stanowi emisja pyłu z sektora bytowego. Zgodnie z danymi WIOŚ z 2010 r. (Tabela 17) udział pyłu zawieszonego PM10 pochodzącego ze źródeł emisji powierzchniowej wynosi 76,1%.

Na Mazowszu realizowane są przedsięwzięcia zmierzające do ograniczania emisji powierzchniowej, czyli tzw. niskiej emisji, w tym podłączenia obiektów do miejskiej sieci ciepłej, zmiana czynnika grzewczego, głównie węgla na bardziej przyjazne środowisku, termomodernizacja budynków. Skala tych działań jednak jest ograniczona i dotyczy głównie obiektów zarządzanych przez samorządy terytorialne lub jednostki rządowe.

Przyczyny takiego stanu to:

_ Brak motywacyjnych bodźców ekonomicznych (np.: dopłat, niższych cen), zachęcających społeczeństwo do zmiany czynnika grzewczego (węgla) na bardziej przyjazne środowisku.

_ Znikoma ilość opracowanych programów ograniczania niskiej emisji przez powiaty, gminy i miasta. Do marca 2011 r. przyjęto cztery takie programy (Ostrołęka, Radom, Płock i Żyrardów).

_ Brak realizacji przepisów ustawy - *Prawo energetyczne*⁴⁷, która nakłada na gminy obowiązek planowania i organizacji zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na ich obszarze. Gmina realizuje to zadanie zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego oraz zgodnie z programem ochrony powietrza. Przy braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zadanie realizowane jest zgodnie z kierunkami rozwoju gminy, które zawiera studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Do marca 2011 r. *Założenia do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe* sporządziło łącznie 107 gmin z czego 50 gmin sporządziło je w ostatnich 5 latach, natomiast *Plany zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe* sporządziło jedynie 7 gmin, przy czym Warszawa sporządziła 15 planów dla niewielkich fragmentów miasta. Łącznie w województwie sporządzono 21 planów, w tym 13 w ostatnich 5 latach.

_ Brak środków administracyjno-prawnych umożliwiających przymuszenie mieszkańców na obszarach przekroczeń standardów imisyjnych do zmiany sposobu ogrzewania mieszkań. Podłączenie budynku do miejskiej sieci ciepłej czy wymiana źródła ciepła są aktualnie działaniami zupełnie dobrowolnymi i uzależnionymi od ekonomicznego wyboru. W wielu przypadkach mieszkańcy nie chcą prowadzić ww. działań z powodu braku prosumenckiego systemu zaopatrzenia w ciepło i energię elektryczną i stosowania odpowiednich zachęt.

_ Niekorzystna sytuacja społeczno-ekonomiczna, która powoduje, że głównym, a czasami jedynym kryterium przy wyborze sposobu ogrzewania (szczególnie gospodarstw domowych) jest czynnik ekonomiczny.

W większości przypadków spalanie węgla kamiennego jest znacznie tańsze niż korzystanie z miejskiej sieci ciepłej lub wykorzystywanie jako czynników grzewczych paliw ekologicznych takich jak olej opałowy lekki, gaz ziemny, gaz płynny itp. Ponadto, w wielu przypadkach w strefach przekroczenia poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 zamieszkuje w większości uboższa część społeczeństwa. Budynki te należą do najstarszej zabudowy wielorodzinnej ogrzewanej indywidualnie, nierzadko trzonami kuchennymi. Zmiana nośnika grzewczego pociągałaby za sobą wykonanie generalnego remontu, co wiąże się z dużymi nakładami finansowymi. W związku z powyższym, zarządcy tych budynków nie decydują się na podłączenie ich do sieci miejskiej. Ponadto obawiają się dodatkowych strat spowodowanych

zaległościami w płatnościach za ogrzewanie (np. miasto Płock).

_ Brak środków administracyjno-prawnych pozwalających samorządom gminnym na kontrolę sposobów pozyskiwania ciepła w indywidualnych gospodarstwach domowych. Często czynnikiem grzewczym są 47 Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 2006 r. poz. 89, Nr 625, z późn. zm.)

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO NA LATA 2011-2014 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY DO 2018 R.

- odpady powstające w gospodarstwach domowych, spalanie których jest źródłem zwiększonej, niekontrolowanej emisji pyłu do powietrza.

_ Brak edukacji i rzetelnego informowania społeczeństwa w środkach masowego przekazu w celu uświadomienia ludności o szkodliwości spalania odpadów w gospodarstwach domowych (kampania ogólnopolska).

_ Ograniczona możliwość dofinansowania przedsięwzięć polegających na zmianie przestarzałych urządzeń służących do ogrzewania mieszkań na instalacje wykorzystujące ekologiczne źródła energii cieplnej. Pomimo, że nastąpiły zmiany w ustawie POŚ, wprowadzone ustawą z dnia 29 października 2010 r. o zmianie ustawy - Prawo Ochrony Środowiska⁴⁸ pozwalające na finansowanie ochrony środowiska w formie dotacji celowej z budżetu gminy lub powiatu, środki finansowe przeznaczone na ten cel są niewystarczające.

Emisja liniowa jest to emisja, którą generuje transport prywatny i publiczny. Ze środków komunikacji do powietrza emitowane są głównie: tlenki azotu, pyły, węglowodory aromatyczne i tlenek węgla. Emisja liniowa powstaje z procesów spalania paliw w pojazdach oraz w trakcie towarzyszących ruchowi zjawisk (ścieranie nawierzchni dróg, opon, okładzin), a także w wyniku unosu pyłu z dróg.

Najważniejsze problemy dla województwa mazowieckiego:

- przekroczenia poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu dla: pyłu zawieszonego PM10, PM2,5, dwutlenku azotu,
- przekroczenie poziomu docelowego benzo(α)pirenu,
- przekroczenie poziomu celu długoterminowego dla ozonu,
- emisja powierzchniowa (emisja niska), szczególnie z palenisk domowych i lokalnych kotłowni, stanowiąca główną przyczynę niedotrzymania standardów imisyjnych dla pyłu PM10,
- emisja komunikacyjna pochodząca ze środków transportu,
- zwiększenie emisji dwutlenku węgla z sektora energetyki przemysłowej,
- niewielkie wykorzystanie potencjalnych możliwości w zakresie odnawialnych źródeł energii,

- brak rozbudowanej infrastruktury elektroenergetycznej co ogranicza podłączanie instalacji do sieci, a w konsekwencji blokuje inwestycje OZE,
- ograniczone możliwości dotacji dla osób fizycznych, chcących zainwestować w instalacje OZE (kolektory słoneczne, pompy ciepła),
- protesty społeczności lokalnych związane z planowanymi inwestycjami OZE, szczególnie elektrowniami biogazowymi, wodnymi i wiatrowymi,
- brak odpowiedniej ilości specjalistów w zakresie zarządzania energią na poziomie lokalnym,
- brak w większości gmin opracowanych *Założeń do planów* oraz *Planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe*.

Kierunki działań i działania wynikające z programów ochrony powietrza:

_ w zakresie ograniczenia emisji powierzchniowej:

- rozbudowa centralnych systemów zaopatrzenia w energię ciepłą;
- zmiana paliwa na inne, o mniejszej zawartości popiołu lub zastosowanie energii elektrycznej oraz indywidualnych źródeł energii odnawialnej;
- termomodernizacja budynków;
- tworzenie programów ograniczania niskiej emisji;
- wprowadzanie przepisów lokalnych dotyczących sposobu ogrzewania mieszkań.

_ w zakresie ograniczenia emisji liniowej:

- zintegrowane planowanie rozwoju systemu transportu na terenie miast, uwzględniające również system kierowania ruchem ulicznym;
- modernizacja infrastruktury drogowej w miastach, kierowanie ruchu tranzytowego z ominięciem miast lub ich części centralnych, budowa: obwodnic drogowych miast, autostrad, dróg szybkiego ruchu;
- stosowanie przy modernizacji dróg i parkingów materiałów i technologii gwarantujących ograniczenie emisji pyłu podczas eksploatacji;
- modernizacja transportu miejskiego, usprawnienie miejskiej komunikacji, rozwijanie infrastruktury kolejowej, wymiana taboru;
- polityka cenowa opłat za przejazdy i zsynchronizowanie rozkładów jazdy transportu zbiorowego zachęcające do korzystania z systemu transportu zbiorowego;
- organizacja systemu bezpiecznych parkingów na obrzeżach miast łącznie z systemem taniego transportu zbiorowego do centrum miasta;
- tworzenie systemu płatnego parkowania w centrum miasta;

- wprowadzanie w centrach miast stref z ograniczeniem poruszania się pojazdów;
- wprowadzanie niskoemisyjnych paliw i technologii w systemie transportu publicznego i służb miejskich;
- zakup przez lokalne władze pojazdów bardziej przyjaznych dla środowiska;
- budowa ścieżek rowerowych;
- wprowadzenie ograniczeń prędkości na drogach o pyłacej nawierzchni;
- intensyfikacja okresowego czyszczenia ulic;
- szkolenia kierowców w celu usprawnienia ruchu drogowego.

_ w zakresie ograniczenia emisji punktowej:

- ograniczenie wielkości emisji substancji do powietrza poprzez m.in.: optymalne sterowanie procesem spalania i podnoszenie sprawności procesu produkcji energii, zmianę technologii lub profilu produkcji, zmianę paliwa, a także likwidację źródeł znaczącej emisji;
- stosowanie efektywnych technik odpylania gazów odlotowych;
- zmniejszenie strat przesyłu energii;
- stosowanie odnawialnych źródeł energii.

_ w zakresie edukacji ekologicznej:

- kształtowanie właściwych zachowań społecznych poprzez propagowanie konieczności oszczędzania energii cieplnej i elektrycznej oraz uświadamianie o szkodliwości spalania paliw niskiej jakości;
- prowadzenie akcji edukacyjnych mających na celu uświadamianie społeczeństwa o szkodliwości spalania odpadów i wypalania traw
- uświadamianie społeczeństwa o korzyściach płynących z użytkowania scentralizowanej sieci cieplnej, termomodernizacji i innych działań związanych z ograniczeniem emisji niskiej;
- edukacja społeczeństwa na temat zanieczyszczeń powietrza, a w tym informacji o tworzeniu się tzw. „złego ozonu” i jego prekursorów.

_ w zakresie planowania przestrzennego:

- uwzględnianie w dokumentach planistycznych sposobów zabudowy i zagospodarowania terenu umożliwiających ograniczenie emisji substancji do powietrza;
- wprowadzanie zapisów dotyczących lokalizacji zakładów przemysłowych, emitujących substancje do powietrza, na terenach oddalonych od zabudowy mieszkaniowej oraz terenów cennych przyrodniczo i kulturowo.

_ w zakresie ograniczania emisji powstającej w czasie pożarów lasów i wypalania łąk, ściernisk, pól:

- zapobieganie pożarom w lasach (uświadamianie społeczeństwa, zakazy wchodzenia w trakcie suszy, sprzątanie lasów);
- skuteczne egzekwowanie zakazu wypalania łąk, ściernisk i pól.

3.4. Program Ochrony Środowiska dla powiatu garwolińskiego

Program Ochrony Środowiska został przyjęty Uchwałą Rady Powiatu Garwolińskiego Nr 27/145/2008 z 30 grudnia 2008. Program obejmuje horyzont czasowy lat 2008-2015, z podziałem na okresy: 2008-2011, 2012-2015. Nadrzędny cel Programu sformułowano następująco: „Osiągnięcie trwałego rozwoju powiatu garwolińskiego i zwiększenie jego atrakcyjności poprzez poprawę środowiska przyrodniczego i rozwój infrastruktury technicznej”, jego osiągnięciu służyć ma realizacja następujących priorytetów z zakresu ochrony środowiska:

Priorytet 1 – Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych

Priorytet 2 – Utrzymanie dobrych standardów dla jakości powietrza

Priorytet 3 – Ograniczenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego

Priorytet 4 – Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej ochrony środowiska

Priorytet 5 – Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa powiatu

Priorytet 6 – Kompleksowa gospodarka odpadami (prowadzona zgodnie z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami dla Mazowsza)

Tabela 23: Długoterminowy harmonogram realizacyjny programu ochrony środowiska na lata 2008-2015 Cel długoterminowy	Cel krótkoterminowy
Poprawa stanu wód powierzchniowych, ochrona jakości wód podziemnych i rozwój infrastruktury z zakresu gospodarki wodno-ściekowej	Zapewnienie mieszkańcom Powiatu odpowiedniej jakości i ilości wody pitnej
	Rozwój i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej
Spełnianie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza	Spełnianie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza
	Spełnianie standardów emisyjnych z instalacji, wymaganych przepisami prawa
Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców powiatu ponadnormatywnym hałasem	Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców powiatu ponadnormatywnym hałasem emitowanym przez środki transportu
	Ograniczanie ponadnormatywnego hałasu pochodzenia przemysłowego
Ochrona przed nadmiernym oddziaływaniem pól	Ochrona przed nadmiernym oddziaływaniem

elektromagnetycznych	pól elektromagnetycznych
Zapobieganie poważnym awariom przemysłowym i zagrożeniom naturalnym oraz eliminacja i minimalizacja skutków w razie ich wystąpienia	Zapobieganie poważnym awariom przemysłowym i zagrożeniom naturalnym oraz eliminacja i minimalizacja skutków w razie ich wystąpienia
Utrzymanie i rozwój walorów przyrodniczych Powiatu Ochrona zasobów leśnych i zrównoważona gospodarka leśna	Ochrona terenów chronionych i przyrodniczo cennych
	Ochrona i zwiększanie terenów zieleni osiedlowej na terenie miast i jednostek osadniczych
	Racjonalne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych powiatu
	Ochrona zbiorowisk leśnych i prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej
	Utrzymanie obecnego poziomu lesistości lub jego powiększanie
Racjonalne wykorzystanie gleb i gruntów wraz z ich ochroną i rekultywacją	Racjonalne wykorzystanie gleb i gruntów wraz z ich ochroną i rekultywacją
Ochrona zasobów złóż nieeksploatowanych, zahamowanie nielegalnego wydobycia kopalin oraz rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.	Ochrona zasobów złóż nieeksploatowanych, zahamowanie nielegalnego wydobycia kopalin oraz rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.
Racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych	Racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych
Zwiększenie efektywności energetycznej gospodarki	Zwiększenie efektywności energetycznej gospodarki
Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii
Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa Powiatu, kształtowanie postaw proekologicznych mieszkańców oraz poczucia odpowiedzialności za stan środowiska.	Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa Powiatu, kształtowanie postaw proekologicznych mieszkańców oraz poczucia odpowiedzialności za stan środowiska.

Tabela 1. Długoterminowy harmonogram realizacyjny programu ochrony środowiska na lata 2008-2015¹⁴

3.5. Program Ochrony Środowiska dla gminy Łaskarzew

Obowiązujący od 2004 r. Program Ochrony Środowiska dla gminy Łaskarzew stanowi podstawę planowania działań w zakresie ochrony środowiska w latach 2004–2014. Zawiera wytyczne dla formułowania polityki ochrony środowiska w regionie wyrażone w głównych celach programu:

- zachowanie i odtwarzanie występującego na obszarze gminy bogactwa przyrodniczego i krajobrazu,
- ochrona i poprawa jakości wód podziemnych, racjonalne użytkowanie wód podziemnych i gruntów,
- poprawa jakości i zapobieganie zanieczyszczeniu wód powierzchniowych,

¹⁴J.w., str.78.

- zapobieganie zanieczyszczeniu powierzchni ziemi, poprawa stanu gospodarki odpadami,
- poprawa jakości powietrza atmosferycznego.

Realizacja powyższych celów miała następować m.in. poprzez:

- rekultywację terenów użytkowych i zdegradowanych,
- zwiększanie retencji naturalnej i sztucznej.

Wciąż aktualnym zadaniem z zakresu ochrony przyrody i krajobrazu jest tworzenie nowych obszarów zieleni, obiektów chronionych oraz zalesianie gruntów porolnych.¹⁵

3.6. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Łaskarzew

W sierpniu 2004 r. został uchwalony Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Łaskarzew na lata 2004–2014. Dokument ten (opracowany zgodnie z wytycznymi zawartymi w Uzupełnieniu ZPORR) służyć winien m.in. pozyskiwaniu środków z funduszy strukturalnych oraz pozyskiwaniu środków finansowych z innych dostępnych programów na realizację zadań w nim zawartych. Horyzont czasowy Planu został podporządkowany okresom programowania UE i dzieli się na lata 2004–2006 oraz 2007–2014. Wyróżnione zostały trzy obszary priorytetowe, do których zostały przyporządkowane zadania przewidziane do realizacji: Termomodernizacja budynku OSP Wola Łaskarzewska - koszt ok. 90 tys - wniosek "Małe Projekty" - dofinansowaniem 50.000.00 - wartość kosztorysowa 95.424.29,00zł. Przeprowadzono wymianę źródeł ciepła w ZS w Starym Pilczynie i Szkole Podstawowej w Dąbrowie (piece gazowe) rok 2013 - koszt 145.578,43zł;

-Termomodernizacje budynków szkół w Starym Pilczynie i Dąbrowie - złożono wniosek o dofinansowanie do WFOŚiGW - koszt szacunkowy 551.004,56zł;

- Termomodernizacja budynku Świetlicy Wiejskiej w Kacprówku - koszt 11.750zł.

---

¹⁵J.w., str.79.

Tabela 2. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Łaskarzew na lata 2004–2014.¹⁶

4. Cele ekologiczne i strategię ich realizacji

4.1. Cele ekologiczne do 2014r wraz z kierunkami ich działań określone w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Łaskarzew do 2014r

Obszary priorytetowe	Wybrane zadania planowane do realizacji w okresie 2007–2014 na terenie gminy Łaskarzew	
Infrastruktura społeczna	Budowa boiska szkolnego w Starym Pilczynie	2012
	Budowa boiska szkolnego w Woli Łaskarzewskiej	2014
Infrastruktura komunikacyjna	Remonty dróg gminnych (wyrównanie nawierzchni, tłuczeń, żwir, dywanik asfaltowy)	2008–2014
Infrastruktura techniczna	Budowa oczyszczalni ścieków	2007
	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach: Nowy Pilczyn, Stary Pilczyn, Melanów, Kacprówek	2007–2010
	Budowa oczyszczalni przydomowych w miejscowościach: Ksawerynów, Budy Krępskie, Celinów, Leokadia, Helenów	2009
	Modernizacja stacji wodociągowej i uzupełnienie przyłączy wodociągowych	2010–2011
	Budowa sieci gazowej w miejscowościach: Izdebno Kolonia, Izdebno, Budel, Aleksandrów, Krzywda, Uścieniec, Helenów, Celinów, Budy Krępskie, Ksawerynów, Leokadia, Wola Rowska	2012
	Modernizacja linii elektrycznej	2007–2014

¹⁶Uchwała NR XIX/74/04 Rady Gminy Łaskarzew z dnia 20 października 2006 r..

ele ekologiczne (długoterminowa strategia ochrony środowiska) do 2014 roku wraz z kierunkami działań:

b) Ochrona przyrody i krajobrazu CEL: Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej oraz racjonalne użytkowanie i rozwój istniejącego systemu obszarów chronionych

Realizacja powyższego celu będzie polegała na działaniach mających na celu poprawę stanu przyrody:

- rozszerzenie w planie zagospodarowania przestrzennego zapisów określających sposoby użytkowania elementów cennych przyrodniczo i krajobrazowo,
- **działaniach ochronnych i konserwatorskich podejmowanych w takich obiektach jak:** (obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne, zespoły przyrodniczo - krajobrazowe, lasy ochronne, szczególnie chronione gatunki fauny i flory, obiekty zabytkowe),
- **zadrzewianie, zalesianie i tworzenie skupisk roślinności,** szczególnie na gruntach o marginalnym znaczeniu rolniczym. Lasy stanowią jeden z głównych zasobów naturalnych gminy, pełniąc ważną rolę przyrodniczą i gospodarczą. Konieczne jest podjęcie dalszych działań mających na celu powiększenie zasobów leśnych, polepszenie ich zdrowotności i kompleksową ochronę. Zalesienia będą stanowić element renaturyzacji cennych ekosystemów. Wspierane będą działania zmierzające do wzrostu korzystnego oddziaływania lasu na środowisko tj. poprawa funkcji wodochronnej, klimatotwórczej i glebochronnej.
- ochrona gleby
- wspieranie zachowania tradycyjnych praktyk gospodarskich (w uprawie i hodowli) na terenach przyrodniczo cennych,
- zapewnienie różnorodności biologicznej i równowagi przyrodniczej;
- zabezpieczenie lasów i zadrzewienia przed zanieczyszczeniami i pożarami;
- ograniczenie możliwości wycinania drzew i krzewów oraz likwidacji terenów zieleni.
- wzmocnienie służb ochrony środowiska, egzekwowanie kar, wspieranie działalności ruchów społecznych i organizacji pozarządowych.

c) Ochrona powietrza atmosferycznego. Cel: Sukcesywne ograniczanie emisji zanieczyszczeń do powietrza, głównie ze źródeł rozproszonych

Obecnie na terenie gminy Łaskarzew nie ma zakładów przemysłowych powodujących

znaczące zanieczyszczenie powietrza. W związku z wiodącą funkcją rolniczą i rozwojem funkcji turystyczno - wypoczynkowej gminy należy dopilnować aby ewentualny rozwój funkcji produkcyjnej nie spowodował pogorszenia stanu powietrza atmosferycznego.

Obecnie największy udział w zanieczyszczeniu powietrza ma emisja pochodząca z sektora bytowo-komunalnego: lokalnych kotłowni i gospodarstw indywidualnych oraz zakładów usługowych, ogrzewanych przez indywidualne systemy grzewcze o niskiej sprawności wykorzystania paliwa. Przez teren gminy nie przechodzą drogi tranzytowe o dużym natężeniu ruchu zwłaszcza ciężarowego, dlatego rozwój motoryzacji nie stanowi istotnego zagrożenia dla stanu powietrza.

Według polskich przepisów ochrona powietrza oparta jest o zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń, ograniczanie lub eliminowanie wprowadzanych do powietrza substancji zanieczyszczających w celu zmniejszenia stężeń do dopuszczalnego poziomu lub utrzymanie ich na poziomie dopuszczalnych wielkości.

W "II Polityce Ekologicznej Państwa", w horyzoncie do roku **2010** za jeden z celów przyjęto ograniczenie emisji pyłów o **50%**, dwutlenku siarki o **56%**, tlenków azotu o **31%**, lotnych związków organicznych (poza metanem) o **4%** i amoniaku o **8%** w stosunku do stanu z **1990**.

W latach **2008-2012** emisja gazów cieplarnianych nie powinna przekraczać **94%** wielkości emisji z roku **1988**.

- > Zmniejszenie energochłonności gospodarki

Zmniejszanie zużycia energii:

- Jednym ze sposobów realizacji jest przeprowadzenie termo-modernizacji (ocieplanie budynków, wymiana stolarki okiennej, liczniki ciepła), zarówno w skali indywidualnego odbiorcy jak i zakładów, która pozwala na redukcję zużycia energii

nawet o 60%, co automatycznie oznacza ograniczenie emisji zanieczyszczeń. Bardzo duże znaczenie w tym zakresie będzie miało prowadzenie odpowiedniej polityki informacyjnej, przede wszystkim na poziomie gmin, uświadamiającej również korzyści ekonomiczne, jakie są możliwe do osiągnięcia.

- Ograniczenie energochłonności zakładów przemysłowych poprzez wprowadzanie nowych, energooszczędnych technologii.

- > Zmniejszenie emisji niskiej

Rozwój monitoringu

Niska emisja, pochodząca głównie z lokalnych kotłowni i gospodarstw indywidualnych stanowi lokalnie poważny problem. Niska emisja jest zagadnieniem trudnym do szybkiego

rozwiązania ze względu na brak informacji o rozkładzie przestrzennym emisji, a także bardzo duże rozproszenie jej źródeł. Dodatkowo, uciążliwości związane z niską emisją charakteryzują się sezonowością - wyraźnie wzrastają w sezonie grzewczym zaś w lecie ich znaczenie jest niewielkie.

Konieczne jest rozwinięcie monitoringu, który pozwoliłby pozyskać informacje o poziomie emisji na poszczególnych obszarach i wyznaczyć regiony, w jakich w pierwszej kolejności powinna być ona ograniczana

Ograniczanie niskiej emisji

Problem niskiej emisji na terenie gminy ograniczany jest poprzez modernizację istniejących systemów ciepłowniczych - przestawienia z paliw stałych na gaz ziemny.

Na terenach wiejskich, gdzie względy ekonomiczne nie pozwolą na rozwój sieci gazowej, wykorzystywane będą lokalne zasoby energii odnawialnej i wprowadzane takie źródła energii jak gaz płynny lub olej opałowy. W tym celu powinien powstać kompleksowy program, którego realizacja przebiegałaby przy wsparciu ze strony władz. Oprócz emisji zanieczyszczeń typowych przy spalaniu tradycyjnych paliw (m.in. odpowiedzialnych za zmiany klimatyczne i substancji zakwaszających), dodatkowym problemem jest fakt spalania w paleniskach domowych odpadów co powoduje emisję specyficznych substancji do powietrza (opakowania plastikowe, butelki PET etc.). Bardzo istotne jest więc prowadzenie edukacji i uświadomienie zagrożeń z tym związanych.

Wykorzystanie alternatywnych źródeł energii

Lokalnie alternatywą dla spalania paliw tradycyjnych jest wykorzystanie takich źródeł energii jak biomasa, energia geotermalna, energia wód płynących, energia słoneczna i energia wiatru.

Obowiązek uwzględnienia wzrostu wykorzystania odnawialnych źródeł energii w polityce społeczno - gospodarczej i politykach sektorowych wynika nie tylko z polityki Unii Europejskiej ale również z rezolucji Sejmu RP z dnia 8 lipca 1999r. W "II Polityce Ekologicznej Państwa" za cel do roku 2010 uznano co najmniej podwojenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych w stosunku do roku 2000 (co jest zgodne z celami Unii Europejskiej). Wykorzystanie alternatywnych źródeł wymaga jednak bardzo szczegółowej analizy stanu istniejącego i możliwych do osiągnięcia korzyści.

Stworzone powinny zostać mechanizmy i rozwiązania (organizacyjne, instytucjonalne, prawne i finansowe), które pozwolą zwiększyć zainteresowanie wykorzystaniem energii ze źródeł odnawialnych.

> **Ograniczenie emisji komunikacyjnej Modernizacja systemu transportu**

Niezbędne jest rzetelne egzekwowanie okresowych kontroli stanu technicznego pojazdów. Pojazdy w złym stanie technicznym powinny być zatrzymywane i nie dopuszczane do ruchu. Emisję ze źródeł ruchomych reguluje w Unii Europejskiej szereg dyrektyw ustanawiających wymogi techniczne i dopuszczalne wartości dla zanieczyszczeń, które stopniowo będą wprowadzane w Polsce.

Bardzo duże znaczenie będzie miało podniesienie standardu dróg i poprawa ich stanu technicznego. W obliczu bardzo szybkiego rozwoju motoryzacji konieczne jest rozbudowywanie i modernizacja infrastruktury drogowej.

Należy również dążyć do rozbudowy i promowania transportu zbiorowego: kołowego znaczeniu lokalnym i kolejowego o znaczeniu ponadlokalnym.

c) Ochrona wód powierzchniowych. CEL: Ochrona zasobów i utrzymanie wysokiej jakości wód powierzchniowych i podziemnych

W ostatnich latach powszechnie wzrosło zagrożenie dla wód i gruntu ze względu na systematyczne wodociągowanie obszarów wiejskich, przy jednoczesnym niewielkim rozwoju kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków.

Działania w zakresie ochrony wód powierzchniowych będą prowadzone w kierunku rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej. Ponadto coraz większy nacisk będzie kładziony na zmniejszenie zanieczyszczeń obszarowych.

W zakresie wód podziemnych rozwijany będzie monitoring, zarówno regionalny jak i lokalny. Działania ochronne realizowane będą poprzez ochronę ujęć wód podziemnych oraz ochronę zbiorników wód podziemnych.

W perspektywie przystąpienia do Unii Europejskiej największy problem będzie stanowić zrealizowanie wymogów dotyczących całkowitego wyeliminowania ze ścieków niektórych substancji niebezpiecznych bezpośrednio zagrażających życiu i zdrowiu ludzi oraz uzyskanie bezpiecznych wskaźników emisyjnych dla poszczególnych substancji, zagrażających ekosystemom wodnym.

Ochrona zasobów wodnych

- Ochrona i tworzenie drobnych zbiorników wodnych.
- Konieczne jest zapewnienie naturalnych zbiorników retencyjnych takich jak bagna i

tereny podmokłe poprzez wprowadzenie zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego.

Tworzenie systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków

Nieuporządkowana gospodarka ściekowa należy do głównych źródeł zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych (głównie pierwszego horyzontu). Ścieki sanitarne powstające w indywidualnych gospodarstwach domowych są najczęściej odprowadzane do zbiorników bezodpływowych (szamb), a następnie przeznaczone do rolniczego wykorzystania lub wywożone na oczyszczalnię ścieków. Niestety niewiele osób korzysta usług firm posiadających zezwolenie na odbiór nieczystości płynnych. Większość szamb jest nieszczelnych co powoduje przenikanie zanieczyszczeń do gruntu. Często nieprzetworzone ścieki wywożone są na pola uprawne, użytki zielone bądź do rowów. Dlatego też najważniejszym kierunkiem działań jest:

- Tworzenie systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków.
- Na terenach o zabudowie rozproszonej promowana będzie realizacja indywidualnych, przydomowych oczyszczalni.
- Realizacja inwestycji zmniejszających ilość zanieczyszczeń biogennych pochodzących z działalności rolniczej (budowa zbiorników na gnojowicę i gnojówkę oraz płyt gnojowych).

Ograniczenie spływu powierzchniowego

Oprócz źródeł punktowych znaczący udział w zanieczyszczeniu wód płynących mają zanieczyszczenia pochodzące ze spływów obszarowych, związanych z uprawą pól i nawożeniem. Należy szukać rozwiązań zmierzających do ograniczenia w rolnictwie związków biogennych. M.in. powinny zostać opracowane i stosowane przepisy korespondujące z dyrektywą 91/676/EWG o ochronie wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych. Dyrektywa ta nakłada na państwa członkowskie opracowania co najmniej jednego kodeksu dobrej praktyki rolniczej, który musi być propagowany na terenie całego kraju. Korzystne rezultaty, jak wynika z badań, przyniosłaby kontrola przestrzegania stref buforowych wzdłuż cieków wodnych.

d) Ochrona wód podziemnych i kopalin. CEL: Racjonalne użytkowanie wód podziemnych i kopalin

Racjonalne korzystanie z zasobów środowiska jest jedną z podstawowych zasad zrównoważonego rozwoju. Należy więc dążyć do kontrolowanego poboru i korzystania z wód podziemnych o odpowiedniej jakości. Zapewnienie mieszkańcom odpowiedniej jakości i ilości wody pitnej.

Ograniczanie poboru wody

Wody podziemne zgodnie z polskimi przepisami, powinny być użytkowane wyłącznie na potrzeby ludności jako woda pitna i jako surowiec dla przemysłu spożywczego.

Wody podziemne powinny stanowić rezerwę wody pitnej, w związku z tym ograniczony do minimum powinien być ich pobór przez inne gałęzie gospodarki, zwłaszcza przemysł. Dostępne wody powierzchniowe winny być oczyszczane i uzdatniane jako alternatywa do wód podziemnych.

Poprzez edukację, przepisy prawne i czynniki ekonomiczne powinno kształtować się odpowiednie postawy i nawyki mające na celu oszczędzanie wody zarówno w gospodarstwach domowych jak również w produkcji rolnej i usługach.

Ważnym czynnikiem jest również wydajna i szczelna sieć wodociągowa nie generująca strat na przesyłach.

Ograniczenie zanieczyszczenia

Na zanieczyszczenie narażone są przede wszystkim wody pierwszego horyzontu. Aby zapobiec degradacji wód należy w pierwszej kolejności uporządkować gospodarkę wodno-ściekową. Na terenach nieskanalizowanych zagrożenie stanowią nieszczelne szamba. Należy wzmocnić kontrolę i uświadamiać konsekwencje zanieczyszczeń właścicielom domów. Bardzo duże znaczenie będzie miało zatem prowadzenie edukacji w tej dziedzinie jak również w zakresie stosowania zasad dobrych praktyk rolniczych.

Rozwój monitoringu

Wody podziemne są źródłem zaopatrzenia w wodę pitną. Duże znaczenie gospodarcze oraz występujące powszechnie zagrożenie wód podziemnych zmusza do prowadzenia stałej kontroli wód podziemnych. Dobrze rozwinięty monitoring ma na celu wspomaganie działań zmierzających do likwidacji lub ograniczenia ujemnego wpływu czynników antropogenicznych oraz określenia trendów i dynamiki zmian jakości wód podziemnych.

Modernizacja systemów zaopatrzenia w wodę

Przyjęto, że w gminie Łaskarzew zbiorcza sieć wodociągowa będzie podstawowym sposobem zaopatrzenia ludności w wodę. Ujęcia indywidualne będą funkcjonowały jedynie w zabudowie rozproszonej, znajdującej się w dużej odległości od ujęć sieciowych. Wody podziemne są lub wkrótce będą źródłem wody pitnej dla większości mieszkańców gminy. Konieczne jest dostarczenie odbiorcom wody spełniającej standardy wody pitnej, co nie zawsze ma miejsce w przypadku ujęć indywidualnych. W tym celu należy podjąć następujące działania:

- Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowych, wymiana sieci z przewodów azbest-

cementowych.

- Modernizacja technologii uzdatniania wody
- Inwentaryzacja i likwidacja nieczynnych i nie nadających się do eksploatacji (z uwagi na złą jakość wody) studni wierconych i kopanych.

e) Gospodarka odpadami,

CEL: Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost stopnia ich wykorzystania, zwiększenie bezpieczeństwa składowania i stosowanie nowoczesnych metod utylizacji odpadów

Obecnie problemy związane z prawidłowym postępowaniem z odpadami, ich gospodarczym wykorzystaniem i minimalizacją szkodliwego oddziaływania należą do jednych z najważniejszych zagadnień ochrony środowiska. Podstawowym sposobem postępowania z odpadami w gminie Łaskarzew, tak jak na obszarze całego kraju, jest ich gromadzenie na składowisku. Duża część składowisk występujących na terenie kraju nie spełnia podstawowych wymagań dotyczących ich lokalizacji oraz zabezpieczenia przed negatywnym oddziaływaniem na środowisko. Na nielicznych składowiskach prowadzony jest systematyczny monitoring. Nie wszystkie składowiska po zakończeniu eksploatacji są prawidłowo rekultywowane.

Niewłaściwie zlokalizowane i eksploatowane składowiska oddziałują niekorzystnie na niemal wszystkie elementy środowiska, a więc powietrze, glebę, rośliny oraz wody powierzchniowe i podziemne. Każde składowisko, jako element obcy w krajobrazie, powoduje również znaczne obniżenie estetyki terenu. W przypadku braku właściwych zabezpieczeń (uszczelnień) odcieki infiltrują przez podłoże i skarpy składowiska, i przy określonych warunkach hydrogeologicznych mogą się rozprzestrzeniać na duże odległości, stając się źródłem długotrwałego zanieczyszczenia wód podziemnych, głównie pierwszego poziomu wodonośnego.

Ze względu na fakt, że w najbliższych latach nadal większość odpadów deponowanych będzie na składowiskach, należy ściśle przestrzegać zaleceń dotyczących ich lokalizacji i konstrukcji oraz przestrzegać reżimy technologiczne składowania odpadów. Po zakończeniu eksploatacji składowiska, należy jego teren zrekultywować. Powstające w czasie składowania odpadów odcieki powinny być przechwytywane i oczyszczane. Każde składowisko musi mieć opracowany program badań jego wpływu na środowisko, poczynając od badań tzw. tła (przed oddaniem składowiska do eksploatacji), poprzez okres eksploatacji i likwidacji obiektu.

Gmina Łaskarzew posiada wspólnie z miastem Łaskarzew urządzone, dostosowane do

obowiązujących przepisów składowisko odpadów zlokalizowane na terenie miasta, na którym mogą być składowane odpady z terenu gminy. Jednak związku z brakiem zorganizowanego systemu odbioru odpadów' od ludności, tylko niewielka część ze strumienia odpadów trafia na składowisko.

Zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów

Główne działania zmierzające do ograniczenia ilości powstających w gminie odpadów to:

- stworzenie i realizacja regionalnego planu gospodarki odpadami uwzględniającego wszystkie rodzaje odpadów wytwarzanych, wykorzystywanych i unieszkodliwianych na obszarze gminy, zmniejszenie materiałochłonności i ilości odpadów w zakładach usługowo-produkcyjnych,
- większy stopień wykorzystania opakowań biodegradowalnych lub wielokrotnego użytku, zamiast opakowań bezzwrotnych,
- wzrost edukacji ekologicznej w zakresie zbiórki odpadów u źródła w gospodarstwach domowych.

■ Odpady przemysłowe

Władze gminy nie ponoszą odpowiedzialności za gospodarkę odpadami przemysłowymi, określonymi w ramach pozwoleń i zezwoleń środowiskowych. Odpowiedzialność za prowadzenie właściwej gospodarki tymi odpadami spoczywa na wytwórcy odpadów, czyli poszczególnych zakładach przemysłowych. Sposób postępowania z wytwarzanymi odpadami przemysłowymi zdefiniowany jest w ww. pozwoleniach.

Bardzo ważnym zagadnieniem jest ściśle przestrzeganie wywiązywania się jednostek prowadzących działalność gospodarczą z obowiązku uzyskania zezwolenia na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych. W zezwoleniu tym wymagane jest m.in. przedstawienie programu obejmującego sposoby zapobiegania odpadów niebezpiecznych lub minimalizacji ich ilości.

Kontrola odpadów niebezpiecznych

Istotnym zagadnieniem racjonalnej gospodarki odpadami jest problem odpadów niebezpiecznych, które tylko w niewielkim stopniu były jak dotąd wykorzystywane gospodarczo. Bardzo ważny jest rozwój monitoringu powstawania i składowania odpadów niebezpiecznych. Niezbędne jest utworzenie wojewódzkiej i uzupełnienie krajowej bazy danych o odpadach, zawierającej wytwórców odpadów, ilości i rodzaju wytwarzanych odpadów oraz sposobów postępowania z nimi.

Konieczna jest krajowa i wojewódzka strategia gospodarki odpadami niebezpiecznymi, wytyczająca główne kierunki gospodarki, wskazująca zalecane technologie przekształcania odpadów, ich wykorzystania i unieszkodliwiania. Gospodarka odpadami niebezpiecznymi powinna być kontrolowana przez instytucje publiczne bowiem nadmiar swobody gospodarczej w tej dziedzinie nie jest wskazany. Proponuje się utworzenie regionalnej agencji gospodarki odpadami, która stanowiłaby płaszczyznę współdziałania wytwarzających odpady, podmiotów gospodarczych przetwarzających odpady oraz władz regionalnych.

Należy egzekwować zakaz składowania odpadów w postaci nieprzetworzonej. Zgodnie ze standardami UE oraz ustawą o odpadach odpady niebezpieczne powinny być zagospodarowywane lub unieszkodliwiane w miejscu ich powstawania, a jeśli nie jest to możliwe i uzasadnione względami ekonomicznymi, organizacyjnymi, technologicznymi w zakładach specjalistycznych zlokalizowanych możliwie blisko wytwarzającego odpady.

■ **Odpady komunalne. Ograniczenie ilości odpadów komunalnych**

Odpady komunalne to najszybciej rosnąca ilościowo grupa odpadów. Należy prowadzić działania zmierzające do minimalizowania ilości odpadów trafiających na składowiska. W tym celu gmina powinna realizować przedsięwzięcia prowadzące do zmniejszenia ilości wytwarzanych odpadów, stanowiące elementy planu gospodarki odpadami komunalnymi.

Wprowadzanie systemów selektywnej zbiórki odpadów „u źródła”, ich przetworzenie – zagospodarowanie, ewentualne składowanie.

Łaskarzew w zakresie wywozu odpadów zmieszanych i selektywnej zbiórki odpadów użytkowych dąży do:

- Stopniowe zwiększanie obsługi mieszkańców do uzyskania założonego poziomu, a następnie jej utrzymanie na tym poziomie. Zadanie to wiąże się, m.in. ze zwiększeniem ilości oraz utrzymaniem w odpowiednim stanie technicznym pojemników i worków do gromadzenia odpadów zmieszanych i segregowanych.
- Zorganizowanie kompleksowych systemów odzysku surowców wtórnych, odpadów opakowaniowych i poużytkowych, budowa sortowni i kompostowni odpadów. Kluczowe znaczenie będą miały działania poprawiające opłacalność finansową ww. przedsięwzięć, bowiem aktualnie koszty segregacji odpadów są nieporównywalnie wyższe od ich składowania.
- Odpowiednie działania edukacyjne oraz informacyjne dla mieszkańców oraz wprowadzenie

systemu zachęt ekonomicznych dla społeczeństwa, promujących segregację odpadów, tj. obniżenie opłat lub bezpłatny odbiór wyselekcjonowanych odpadów.

- Budowa PSZOK-a, gdzie mieszkańcy będą mogli dowieźć odpady komunalne wytworzone we własnych gospodarstwach, które ze względu na swoje parametry nie mogą i nie powinny być złożone razem z odpadami innymi niż komunalnymi. Np. odpady z remontów (gruz), odpady wielkogabarytowe (wersalka, regał), odpady niebezpieczne, baterie, itp.
- Należy zwrócić uwagę na alternatywne możliwości wykorzystania frakcji selektywnie gromadzonych, zarówno do celów materiałowych (surowcowych), jak i energetycznych (paliwa alternatywne). Jednak w tym ostatnim przypadku niezbędne jest uzyskanie aprobaty społeczności lokalnych oraz organizacji ekologicznych, które są z reguły bardzo negatywnie nastawione na wszelkie formy energetycznego wykorzystania odpadów.
- zapewnienie bezpiecznego dla środowiska sposobu zebrania i utylizacji lub unieszkodliwienie usuwanych przez mieszkańców tzw. odpadów problemowych, do których należą: niebezpieczne dla środowiska baterie, akumulatory, świetlówki, resztki farb i lakierów, opakowania po pestycydach itp., zużyty sprzęt AGD i RTV, sprzęt komputerowy, wraki samochodowe.
- Rekultywacja składowiska odpadów komunalnych.

Likwidacja nielegalnych składowisk

Brak sprawnie działającego systemu gromadzenia i gospodarowania odpadami i niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców powoduje, że w szczególności na terenach wiejskich, powstają nielegalne składowiska odpadów. Konieczne jest przeprowadzenie szczegółowej inwentaryzacji istniejących nielegalnych składowisk oraz ich bieżące likwidowanie, zaś w przyszłości należy podnieść skuteczność egzekwowania prawa w stosunku do osób wyrzucających odpady na nielegalne wysypiska. Jednak warunkiem niezbędnym jest stworzenie mieszkańcom warunków do legalnego pozbywania się odpadów poprzez wygodny dla nich odbiór odpadów lub organizacje jak np. tzw. Wiejskich Punktów Tymczasowego Gromadzenia Odpadów.

<p>Uczestniczenie w tworzeniu regionalnego systemu gospodarki odpadami, zakup udziałów w ZUO w Siedlcach jako w RIPOK.</p>
--

Zapisy WPGO dla Mazowsza stawia Regionalny Zakład Gospodarki Odpadami w Siedlcach (ZUO Sp. z o.o. w Siedlcach, Zakład w Woli Suchożebrskiej) jest głównym miejscem

zagospodarowania i składowania odpadów m.in. dla regionu ostrołęcko – siedleckiego, w tym dla powiatu garwolińskiego. Dlatego też gmina Łaskarzew powinna nawiązać współpracę z Zakładem w Woli Suchożebrskiej, jako zagospodarowującego odpady.

f) Ochrona przed hałasem i promieniowaniem CEL: Zmniejszenie uciążliwości zamieszkiwania na terenach zurbanizowanych

Coraz większy procent ludności, na coraz większym obszarze jest dotknięty hałasem. Do zanieczyszczenia środowiska przyczynia się hałas kolejowy, lotniczy, przemysłowy i drogowy przy czym ten ostatni wydaje się stanowić największe zagrożenie w nadchodzących latach. Coraz częściej problem ten dotyczy nie tylko mieszkańców terenów znajdujących się w pobliżu większych tras komunikacyjnych ale także dróg dojazdowych i okolic.

W "II polityce Ekologicznej Państwa" za cel w horyzoncie czasowym do roku 2010 uznano m.in. ograniczenie hałasu na obszarach miejskich wokół lotnisk, terenów przemysłowych, oraz głównych dróg i szlaków kolejowych do poziomu nie przekraczającego w porze nocnej 55 dB (poziom równoważny) i 65 dB (chwilowe przekroczenia).

Rozwiązania prawne obowiązujące w Polsce w zakresie ochrony przed hałasem są zbliżone do modelu funkcjonującego w Unii Europejskiej, które koncentruje się na regulowaniu dopuszczalnego poziomu hałasu emitowanego przez indywidualne źródła.

■ **Hałas komunikacyjny**

Na terenie gminy Łaskarzew z uwagi na brak dróg tranzytowych nie ma istotnego zagrożenia hałasem drogowym. Lokalny ruch pojazdów jest niewielki. Okresowe narażanie na hałas występuje w trakcie prac polowych. Lokalne zagrożenie hałasem występuje wzdłuż linii kolejowej. W chwili obecnej nie wymaga się podjęcia szczególnych działań mających na celu ograniczenie hałasu.

■ **Promieniowanie**

=>**promieniowanie jonizujące**, pojawiające się w wyniku użytkowania zarówno wzbogaconych, jak i naturalnych substancji promieniotwórczych w energetyce jądrowej, ochronie zdrowia, przemyśle, badaniach naukowych,

=>**promieniowanie niejonizujące**, pojawiające się wokół linii energetycznych wysokiego napięcia, radiostacji, pracujących silników elektrycznych oraz instalacji przemysłowych,

urządzeń łączności, domowego sprzętu elektrycznego, elektronicznego itp., nadmierne dawki promieniowania działają szkodliwie na człowieka i inne żywe organizmy, stąd ochrona przed szkodliwym promieniowaniem jest jednym z ważnych zadań ochrony środowiska.

Promieniowanie niejonizujące

Głównymi źródłami promieniowania niejonizującego w środowisku są:

- elektroenergetyczne linie napowietrzne wysokiego napięcia,
- stacje radiowe i telewizyjne,
- łączność radiowa, w tym CB radio, radiotelefony i telefonia komórkowa,
- stacje radiolokacji i radionawigacji.

Znaczenie tego oddziaływania w ostatnich latach rośnie. Powodowane jest to przez rozwój radiokomunikacji oraz powstawanie coraz większej liczby stacji nadawczych radiowych i telewizyjnych (operatorów publicznych i komercyjnych). Dodatkowymi źródłami promieniowania niejonizującego są stacje bazowe telefonii komórkowej, systemów przywoławczych, radiotelefonicznych, alarmowych komputerowych itp., pokrywających coraz gęstszą siecią obszary dużych skupisk ludności, jak również coraz powszechniej stosowane radiotelefony przenośne.

Należy jednak stwierdzić, że wzrost poziomu tła elektromagnetycznego nie zwiększa istotnie zagrożenia środowiska i ludności. W dalszym ciągu poziom promieniowania w tle pozostaje wielokrotnie niższy od natężeń, przy których możliwe jest jakiegokolwiek szkodliwe oddziaływanie na organizm ludzki. Nie dotyczy to jednak pól elektromagnetycznych w bezpośrednim otoczeniu wszelkiego rodzaju stacji nadawczych, które lokalnie, w odległościach zależnych od mocy, częstotliwości i konstrukcji stacji, mogą osiągać natężenie na poziomie uznawanym za aktywny pod względem biologicznym.

Zagrożenie promieniowaniem niejonizującym może być stosunkowo łatwo wyeliminowane lub ograniczone pod warunkiem zapewnienia odpowiedniej separacji przestrzennej człowieka od pól przekraczających określone wartości graniczne.

g) Ograniczanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii. CEL: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii i minimalizacja ich skutków

Realizacja powyższego celu opiera się na eliminowaniu źródeł a tym samym zmniejszaniu ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczaniu skutków tych zdarzeń dla środowiska.

- Nadzór nad przestrzeganiem przepisów dotyczących transportu drogowego substancji niebezpiecznych.
- Udział w tworzeniu infrastruktury ratownictwa ekologicznego przy szlakach komunikacyjnych.
- Współpraca z przemysłowymi służbami ratownictwa.
- Modernizacja i poprawa wyposażenia jednostek straży pożarnej w środki ratownictwa Ekologicznego.

Stworzenie systemu powiadamiania ludności o wystąpieniu poważnych awarii i sposobach postępowania.

a. Monitoring środowiska. CEL:

Poszerzenie i aktualizacja wiedzy o stanie środowiska i jego zagrożeniach

Aktualna i kompletna wiedza na temat stanu poszczególnych elementów środowiska jest podstawą do planowania i realizacji wszelkich przedsięwzięć w zakresie ich ochrony.

Konieczne jest prowadzenie monitoringu stanu różnorodności biologicznej, stanu zasobów i jakości wód powierzchniowych i podziemnych, zanieczyszczeń powietrza i jakości gleb oraz klimatu akustycznego. Nowym elementem powinno być wprowadzenie monitoringu pól elektromagnetycznych.

Na podstawie prowadzonych badań możliwe jest stworzenie ogólnodostępnej bazy informacji o stanie środowiska w gminie.

b. Edukacja ekologiczna. CEL:

Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie ochrony irracjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych gminy oraz edukacja ekologiczna osób odwiedzających region

Znaczenie edukacji ekologicznej jako istotnego elementu ochrony środowiska będzie rosło w najbliższych latach. Zgodnie z założeniami "II Polityki Ekologicznej Państwa" do głównych celów i działań w perspektywie do roku 2010 należy zaliczyć prowadzenie działań na rzecz wzrostu świadomości ekologicznej i kształtowania opinii społeczeństwa. Promowane powinno być umiarkowane użytkowanie zasobów biologicznych i praktyki oszczędnego i rozsądnego gospodarowania.

Edukacja ekologiczna powinna być prowadzona na wszystkich poziomach szkolnictwa, począwszy od przedszkoli i szkół podstawowych. Edukacja ekologiczna powinna być realizowana przez wszystkie poziomy administracji - władze gminne mogą np. prowadzić akcje takie jak promowanie systemu segregacji odpadów oraz inicjatywy lokalne jak np. nasadzenia drzew etc.

W prowadzeniu akcji mających na celu edukację ekologiczną można wykorzystać potencjał pozarządowych organizacji ekologicznych. Wiele organizacji prowadzi zakrojone na dużą skalę akcje informacyjne skierowane do szerokich kręgów społeczeństwa.

4.2. Cele ekologiczne do 2022r wraz z kierunkami ich działań dla Gminy Łaskarzew

Zagadnienia związane z ochroną środowiska są od wielu lat nieodłącznym elementem procesów rozwojowych gminy. Cele i zadania odnoszą się do różnych dziedzin środowiska i zgodnie z układem Polityki ekologicznej państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016 przedstawiono je w trzech rozdziałach:

- ochrona zasobów naturalnych,
- poprawa stanu środowiska i zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego,
- kierunki działań systemowych.

Przedstawione poniżej cele i kierunki działań będą obowiązywać w perspektywie krótkoterminowej - czteroletniej (lata 2014 – 2018) oraz w perspektywie długoterminowej ośmioletniej (lata 2014-2022).

Cele ekologiczne – priorytetowe dokonano w oparciu o diagnozę stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie gminy, uwarunkowań zewnętrznych (obowiązujące akty prawne) i wewnętrznych, a także innych wymagań w zakresie jakości środowiska. Wybór priorytetowych przedsięwzięć ekologicznych na terenie gminy Łaskarzew na lata 2014 – 2022 przeprowadzono przy zastosowaniu następujących:

1. kryteriów organizacyjnych i środowiskowych:

- konieczność realizacji przedsięwzięcia ze względów prawnych lub wymogów dokumentów wyższego rzędu,
- wymiar przedsięwzięcia (preferowany ponadlokalny i publiczny),
- spełnienie wymogów zrównoważonego rozwoju.

2. kryteriów o charakterze środowiskowym:

- zgodność z celami i priorytetami ekologicznymi określonymi w Polityce ekologicznej państwa,
- zgodność z międzynarodowymi zobowiązaniami Polski w zakresie ochrony środowiska,
- zgodność z celami ekologicznymi i zasadniczymi kierunkami zadań wynikających z dokumentów strategicznych gminy Łaskarzew i dokumentów wyższego rzędu,
- skala dysproporcji pomiędzy aktualnym i prognozowanym stanem środowiska a stanem oczekiwanym,
- możliwość likwidacji lub ograniczenia najpoważniejszych zagrożeń dla środowiska i zdrowia ludzi.

Kierując się podanymi powyżej kryteriami, wyznaczono następujące cele i zadania priorytetowe dla gminy.:

Priorytet 1. *Rozwój infrastruktury służącej ochronie środowiska, w szczególności odprowadzaniu, oczyszczaniu ścieków, służąca poprawie jakości wód powierzchniowych i podziemnych.*

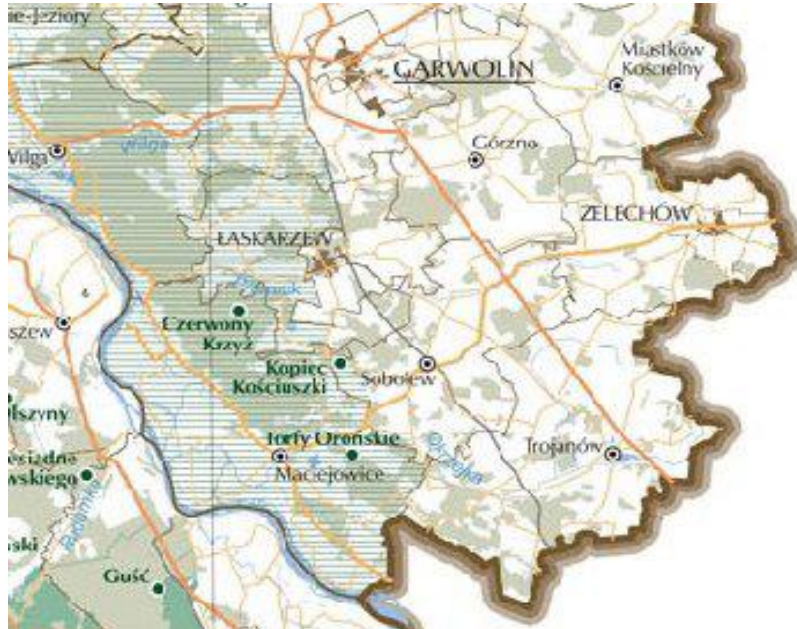
Priorytet 2. *Ochrona cennych obszarów przyrody i zwiększanie spójności systemu przyrodniczego.*

Priorytet 3. *Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa gminy poprzez zintegrowany system edukacji ekologicznej.*

Wiele przedsięwzięć proponowanych w ramach jednego zagadnienia wpisuje się także w pozostałe zagadnienia. Wynika to z faktu, że poszczególne elementy środowiska i uciążliwości środowiskowe są ze sobą powiązane i poprawa jakości lub ochrona jednego z nich zwykle skutkuje poprawą lub ochroną pozostałych.

5. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody

5.1. Walory Gminy Łaskarzew

Mapa nr 7. Obszary prawnie chronione na terenie gminy Łaskarzew¹⁷

Mapa nr 8. Mapa obszarów Natura 2000 w sąsiedztwie gminy Łaskarzew¹⁸

¹⁷ Str. Internetowa: www.wrotamazowska.pl

¹⁸ Str. Internetowa: www.wrotamazowska.pl

5.2. Program działań

Postawiony cel długoterminowy do 2022 roku:

Ochrona walorów i zasobów przyrodniczych gminy

Postawione cele krótkoterminowe do 2018 roku:

- Ochrona obszarów i obiektów przyrodniczo cennych, udostępnienie mieszkańcom gminy w sposób gwarantujący ich przetrwanie (Polega min. na: pielęgnacji i konserwacji drzew, terenów zielonych; wprowadzenie ewentualne obszarów form ochrony przyrody; wzmocnienie ciągów przyrodniczych prowadzonych wzdłuż cieków na terenie gminy; propozycja objęcia ochroną obszarów cennych przyrodniczo; ochrona użytków ekologicznych (pozostałości ekosystemu)).

- Zwiększenie powierzchni terenów zieleni urządzonej i poprawa standardu zagospodarowania tych terenów (Urządzanie, rozbudowa, modernizacja i rewitalizacja zarówno istniejących, jak i nowych terenów zieleni; zagospodarowanie i estetyzacja terenów gminnych - skwery, centra miejscowości, zbiorniki wodne, itd.; zagospodarowanie istniejących pasów drogowych oraz nowo realizowanych i modernizowanych ulic na terenie miejscowości; prowadzenie ciągłej edukacji ekologicznej na temat form ochrony przyrody; wprowadzanie (na gruntach nie użytkowanych rolniczo) nasadzenia drzew i krzewów).

- Uwzględnianie wartości środowiska przyrodniczego w polityce przestrzennej oraz kierunkach rozwoju gminy (Planowanie rozwoju przestrzennego w harmonii ze środowiskiem przyrodniczym i kulturowym; dostosowanie przeznaczenia terenów i form zagospodarowania do zróżnicowanych predyspozycji środowiska; wprowadzanie precyzyjnych zapisów dotyczących terenów zieleni (place zabaw) przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego; stosowanie standardów powierzchniowych i programowych, dotyczących publicznych terenów zieleni jako norm obowiązujących przy opracowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego).

6. Polityka ekologiczna Gminy Łaskarzew

Rozwój gospodarczy zarówno kraju jak i gminy z ostatnich lat przyczynił się do wzrostu świadomości ekologicznej i dbałości o środowisko. Zaczęto zauważać skutki negatywnego wpływu człowieka na środowisko. Chcąc ograniczyć rozwój tej sytuacji wprowadza się w życie nowsze rozwiązania. Jednym z przykładów takiej działalności jest określenie głównych zasad polityki zrównoważonego rozwoju. W dużym skrócie mówi ona o tym, że rozwój gospodarczy powinien stać na równi ze sprawami dotyczącymi ochrony środowiska. Jest to zagwarantowanie dalszego postępu technologicznego, przemysłowego, a zarazem umożliwienie przestrzegania określonych standardów jakości środowiska. Polityka ekologiczna jest, zgodnie z wymogami rozwoju zrównoważonego, podstawowym aspektem rozwoju gminy. Obok strategii rozwoju określa ona ramy poszczególnych działań i priorytety w realizacji celów. Celem nadrzędnym w zakresie polityki ekologicznej jest harmonijny rozwój gminy uwzględniający potrzeby wynikające z ochrony przyrody i zapewnienia wysokiej jakości środowiska życia mieszkańców. Zarówno wizja i misja gminy, jak i wymagania wynikające z realizacji celów ekologicznych zapisanych w dokumentach powiatowym, wojewódzkim i polityce ekologicznej kraju określają podstawowe cele polityki ekologicznej gminy:

- kształtowanie ładu przestrzennego zgodnie z ideą rozwoju zrównoważonego przy uwzględnieniu zasad ochrony różnorodności biologicznej, ochrony krajobrazu, poprawy jakości i komfortu życia społeczeństwa,
- ochrona wód, ograniczenie zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych pochodzącego ze źródeł komunalnych, rozbudowa systemu kanalizacji i oczyszczalni ścieków,
- zapewnienie dostaw wody użytkowej wysokiej jakości,
- ochrona powietrza atmosferycznego poprzez działania promujące energie odnawialną i eliminujące niską emisję substancji do powietrza,
- minimalizacja wytwarzania odpadów oraz wprowadzenie nowoczesnego systemu ich unieszkodliwiania i gospodarczego wykorzystania,
- aktywizację gospodarki gminy w kierunkach stosunkowo przyjaznych środowisku, jak turystyka i rekreacja, rolnictwo ekologiczne, agroturystyka,
- ochronę walorów przyrodniczych i krajobrazowych na terenie gminy ze szczególnym uwzględnieniem: terenów, obiektów i gatunków chronionych, oraz pozostałych terenów i obiektów o wysokich walorach rekreacyjnych i krajoznawczych,

- wykorzystanie wysokich walorów przyrodniczych, krajobrazowych, krajoznawczych dla wzmocnienia tożsamości mieszkańców gminy, promocji i kształtowania ekologicznego wizerunku gminy, przyciągania inwestycji i działań podnoszących walory gminy w tym zakresie,
- zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego poprzez gminny system postępowania w przypadku wystąpienia poważnej awarii, klęski żywiołowej, postępowania z odpadami niebezpiecznymi,
- preferencję dla działań systemowych w zakresie ochrony i kształtowania środowiska w duchu rozwoju zrównoważonego, uwzględniających złożoność środowiska i przestrzeni gospodarczo – społecznej, w powiązaniu z działaniami podejmowanymi na szczeblu powiatu i województwa oraz realizowanymi przez sąsiednie gminy,
- prowadzenie działań na rzecz edukacji ekologicznej oraz wspieranie działań organizacji pozarządowych i inicjatyw lokalnych w zakresie ochrony środowiska oraz ocena i doradztwo w przypadku inicjatyw mogących powodować skutki środowiskowe.

Polityka ekologiczna gminy jest systemem dynamicznym, podlegającym okresowej weryfikacji i dostosowanym do zmieniających się warunków środowiskowych, gospodarczych, społecznych, prawnych.

6.1. Postawione przez Gminę cele krótko i długookresowe do realizacji

Postawione przez Gminę cele krótko i długookresowe do realizacji:

- 1. Poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia**
- 2. Ochrona przed zagrożeniami naturalnymi, katastrofami i awariami**
- 3. Podejmowanie działań prewencyjnych zapobiegających wystąpieniu zagrożeń naturalnych, awarii oraz katastrof spowodowanych działalnością człowieka oraz minimalizacja skutków w przypadku ich wystąpienia**
- 4. Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego w aspekcie ochrony środowiska, oraz rozwój monitoringu zagrożeń środowiska**
- 5. Rozwój gospodarki odpadami, podjęcie działań zmierzających do współpracy z instalacją RIPOK regionu ostrołęcko-siedleckiego, województwa mazowieckiego**
- 6. Sukcesywne ograniczanie i eliminacja oddziaływań niekorzystnych dla jakości powietrza atmosferycznego pochodzących z sektora komunalnego**
- 7. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych.**
- 8. Obniżenie poziomu hałasu drogowego**
- 9. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym**
- 10. Rozwój rolnictwa zapewniającego zachowanie walorów środowiska i różnorodności biologicznej**
- 11. Modernizacja systemu transportowego gminy z uwzględnieniem rozwiązań zmniejszających lub eliminujących negatywny wpływ transportu na środowisko**
- 12. Podniesienie jakości życia mieszkańców gminy i zachowanie ład przestrzennego**
- 13. Kształtowanie proekologicznych postaw konsumenckich**
- 14. Wykształcenie u mieszkańców gminy nawyków kultury ekologicznej oraz poczucia odpowiedzialności za stan i ochronę środowiska**
- 15. Harmonizacja planowania przestrzennego z ochroną środowiska**

6.2. Powiązania z polityką ekologiczną województwa i kraju

Dokument pn. Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012, z perspektywą do roku 2016, został przyjęty do realizacji przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w 2009 roku (MP z 2009 r. Nr 34, poz. 501). Zawiera on priorytety ekologiczne oraz kierunki działań systemowych z zakresu ochrony środowiska, które obowiązują i mają zrealizowane w kraju do roku 2016 – cele średniookresowe oraz kierunki działań w latach 2009-2012 – działania krótkookresowe. Planowane działania w obszarze ochrony środowiska w Polsce wpisują się w priorytet Unii Europejskiej i cele 6. Wspólnotowego programu działań w zakresie środowiska naturalnego. Do najważniejszych działań zaliczono, zgodnie z polityką wspólnotową, zaliczono: - działania na rzecz zapewnienia realizacji zasady zrównoważonego rozwoju, - przystosowanie do zmian klimatu, - ochrona różnorodności biologicznej. Polityka duży nacisk kładzie na udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska, gdzie głównym celem jest podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa prowadzącej do proekologicznych zachowań, prośrodowiskowych nawyków i pobudzenia odpowiedzialności za stan środowiska, organizowania akcji lokalnych służących ochronie środowiska, uczestniczenia w procedurach prawnych i kontrolnych dotyczących ochrony środowiska. Celem tej polityki jest stworzenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia takiej szkody. Koszty naprawy muszą ponosić sprawcy. Koniecznym jest przywrócenie właściwej roli planowania przestrzennego na obszarze kraju, w szczególności dotyczy to miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które powinny być podstawą lokalizacji nowych inwestycji. Polityka państwa uwzględnia działania na rzecz ochrony przyrody, gdzie podstawowym celem jest zachowanie bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz podgatunkowym (ekosystemowym).

W ramach racjonalnego gospodarowania zasobami wody głównym celem jest racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę narodową od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzi. Naczelnym zadaniem w tym zakresie jest dążenie do maksymalizacji oszczędności zasobów wodnych na cele przemysłowe i konsumpcyjne, zwiększenie retencji wodnej oraz skuteczna ochrona głównych zbiorników wód podziemnych przed zanieczyszczeniem. Głównymi celami średniookresowymi przewidzianymi dla ochrony powierzchni ziemi jest rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju,

przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropopresyjne, zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych poprzez przywrócenie funkcji przyrodniczej, rekreacyjnej lub rolnej.

Z zakresu jakości środowiska polityka ekologiczna państwa przewiduje działania w obszarze ochrony zdrowia, gdzie celem działań jest dalsza poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia. Najważniejszym celem w zakresie jakości powietrza jest dążenie do wypełnienia limitów emisji z dużych źródeł ich emisji zgodnie z zobowiązaniami wynikającymi z Traktatu Akcesyjnego oraz spełnienie norm dotyczących pyłu drobnego (PM10 i PM2,5). Naczelnym celem polityki ekologicznej w zakresie ochrony wód jest utrzymanie i osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód, w tym zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków. Celem średniookresowym w zakresie ochrony przed hałasem jest dokonanie wiarygodnej oceny narażenia społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe. Podobny jest też cel działań związanych z zabezpieczeniem społeczeństwa przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

7. Harmonogram rzeczowo-finansowy na lata 2014-2018 z uwzględnieniem lat 2018-2022

Załącznik nr 1a do POŚ – Plany finansowe długookresowe i bieżące na 2014r Urzędu Gminy Łaskarzew.

8. Źródła finansowania programu

W celu wdrożenia zapisów Programu ochrony środowiska należy pozyskać środki finansowe na realizację poszczególnych zadań.

Część środków pochodzić będzie z budżetu gminy, budżetu powiatu, budżetu województwa, Wojewódzkiego i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Środki finansowe na realizację Programu będą pochodziły także z pozostałych funduszy ekologicznych i innych funduszy celowych. Niektóre inwestycje będą pokrywane ze środków własnych różnych podmiotów gospodarczych i inwestorów prywatnych.

Część działań finansowana będzie przez gminę poprzez zaciągnięcie kredytów komercyjnych.

NAKŁADY NA REALIZACJĘ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA NA LATA 2011- 2014 Z PERSPEKTYWĄ DO 2018 R, w którym uwzględniono działania związane z;

- Poprawa jakości środowiska
- Racjonalne gospodarowanie środowiskiem
- Ochrona przyrody
- Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego
- Edukacja ekologiczna społeczeństwa

to rząd wielkości szacowany na 15 859,3 mln zł.

Na podstawie materiałów, które posłużyły do wyliczeń ww. kosztów, kwoty związane z realizacją *zagadnień systemowych* oraz celu środowiskowego – *Zwiększenie bezpieczeństwa transportu substancji niebezpiecznych*, były trudne do oszacowania.

9. Sposób kontroli i dokumentowania realizacji programu

Wójt Gminy Łaskarzew odpowiada za wdrożenie systemu opracowanego w Programie ochrony środowiska i jest zobowiązany do opracowania oraz wdrożenia systemu monitoringu. Monitoring ochrony środowiska polegał będzie głównie na działaniach organizacyjno – kontrolnych.

Kontrola realizacji Programu wymaga także oceny stopnia realizacji przyjętych w nim celów i działań, przewidzianych do wykonania w określonym terminie. Należy systematycznie oceniać też stopień między założeniami a realizacją programu oraz analizować przyczyny tych niespójności.

a) Opiniowanie projektu programu

Proces uchwalania aktualizacji Programu ochrony środowiska jest poprzedzony etapem opiniowania. Zgodnie z ustawą projekt Programu podlega zaopiniowaniu przez Zarząd Powiatu Garwolińskiego, który ma 30 dni na wydanie opinii.

b) Raport z postępów we wdrażaniu planu

Zgodnie z Prawem ochrony środowiska, Wójt Gminy Łaskarzew co 2 lata sporządza raport z wykonania programu ochrony środowiska i przedstawia go Radzie Gminy. W 2014 roku nastąpi ocena realizacji przedsięwzięć priorytetowych przewidzianych do realizacji w latach 2011 - 2014. Ten cykl będzie się powtarzał co dwa lata. Zapewni to ciągły nadzór nad wykonaniem Programu.

Raport z realizacji gminnego programu ochrony środowiska będzie obejmować:

- ocenę stopnia realizacji określonych w programie celów i kierunków działań,
- sprawozdanie z wykonanych zadań pozainwestycyjnych i inwestycyjnych,
- zgodność wykonanych zadań z harmonogramem prac,
- sprawozdanie z realizacji harmonogramu finansowania założonych przedsięwzięć.

Wskaźniki monitorowania efektywności Programu ochrony środowiska

System monitoringu realizacji Programu ochrony środowiska składa się z podstawowych elementów:

- monitoring środowiska,
- monitoring wdrażania zapisów programu ochrony środowiska, a także jego przygotowania, oceny i aktualizacji,
- monitoring społeczny (odczucia i skutki),
- monitoring, inspekcje i egzekucje leżące w zakresie zadań WIOŚ i innych instytucji.

LITERATURA

1. Bank danych regionalnych www.stat.gov.pl.
2. Krajowy Plan Działań dotyczący efektywności energetycznej,
3. Narodowa Strategia Spójności 2007 – 2013,
4. Ocena jakości powietrza na terenie województwa mazowieckiego w 2012,
5. Ocena stanu czystości wód podziemnych na terenie województwa mazowieckiego w 2012,
6. Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010,
7. Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,
8. Raport o stanie środowiska województwa mazowieckiego w 2012r,
9. Raport o stanie lasów, 2010,
10. Program wodno –środowiskowy kraju,
11. Plan gospodarki odpadami dla Gminy Łaskarzew do 2014r,
12. Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015,
13. Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami na lata 2012-2017 z uwzględnieniem lat 2017 – 2023 dla Województwa Mazowieckiego,
14. *Roczna Ocena Jakości Powietrza w województwie mazowieckim. Raport za rok 2010*, WIOŚ, Warszawa, 2011
15. *Sprawozdanie z działalności w 2010 r.*, Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Warszawie, Warszawa, 2011
16. *Sprawozdanie z realizacji Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Mazowsza za okres od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku*, Zarząd Województwa Mazowieckiego, Warszawa, 2011
17. *Stan środowiska w Województwie Mazowieckim w 2009 roku*, WIOŚ, Warszawa 2010
18. *Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 (aktualizacja)*, Samorząd Województwa Mazowieckiego, Warszawa, 2008.
19. *Struktura poboru wód podziemnych w Polsce*, PIG, Warszawa, 2009
20. *Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2007 - 2011 z uwzględnieniem lat 2012 – 2015 (WPGO 2007 – 2015)*, Sejmik Województwa Mazowieckiego (Uchwała Nr 164/07 z dnia 15 października 2007 r.)
21. Borys T. [red.], *Wskaźniki ekorozwoju*, Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko, Białystok, 1999;

21. Kistowski M, Staszek W., Poradnik do opracowania gminnego i powiatowego programu zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska

22. Kondracki J, Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa, 2000.

Ponadto, wykorzystano w opracowaniu materiały informacyjne zamieszczane na oficjalnych stronach internetowych organów i instytucji związanych z ochroną środowiska i innych jednostek realizujących zadania ochrony środowiska, m.in.:

- www.wios.minskmazowiecki.pl

- www.mos.gov.pl

- www.sejm.gov.pl

- www.uw.warszawa.gov.pl.

Załącznik nr 1a do POŚ

**HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY NA LATA 2014-2018 Z
PERSPEKTYWĄ NNA LATA 2018-2022**

Lp.	Zadanie	Realizatorzy	Szacunkowe koszty w tys. PLN	Planowane źródło finansowania
Ochrona przyrody				
1.	Systematyczna pielęgnacja pomników przyrody	Wójt Gminy Łaskarzew	1	budżet gminy Łaskarzew
2.	Ochrona obszarów i obiektów cennych przyrodniczo	Wójt Gminy Łaskarzew, RDOŚ, Nadleśnictwo	1	budżet gminy Łaskarzew, RDOŚ, Nadleśnictwo
3.	Prowadzenie nadzoru nad lasami prywatnymi	Starostwo	bd	budżet powiatu
4.	Ochrona przeciwpożarowa	Straż Pożarna, Nadleśnictwo	bd	budżet państwa
Ochrona i zrównoważony rozwój lasów				
5.	Uaktualnianie uproszczonych lasów urządzenia lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa	Starostwo Powiatowe Garwolin Właściciele gruntów leśnych Nadleśnictwo	bd	budżet gminy Łaskarzew, budżet powiatu
6.	Opracowywanie uproszczonych planów urządzenia lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa	Starostwo Powiatowe Garwolin Właściciele gruntów leśnych Nadleśnictwo	bd	budżet gminy Łaskarzew, budżet powiatu
7.	Prowadzenie zalesień	Wójt Gminy Łaskarzew Właściciele gruntów	-	budżet powiatu, środki prywatnych inwestorów

Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi i ochrona wód				
8.	Opracowanie dokumentacji na budowę sieci wodociągowej	Wójt Gminy Łaskarzew	100	budżet gminy Łaskarzew
9.	Konserwacja rowów przydrożnych i melioracyjnych	Wójt Gminy Łaskarzew, WZMiUW	50	budżet gminy Łaskarzew, WZMiUW
10.	Modernizacja istniejących Stacji Uzdatniania Wody oraz rozbudowa sieci wodociągowej	Wójt Gminy Łaskarzew	200	budżet gminy Łaskarzew, WFOŚiGW,
11.	Opracowanie dokumentacji na budowę sieci kanalizacyjnej	Wójt Gminy Łaskarzew	100	budżet gminy Łaskarzew
12.	Budowa sieci kanalizacyjnej	Wójt Gminy Łaskarzew	6 000	budżet gminy Łaskarzew, WFOŚiGW, PROW
13.	Podłączanie budynków do istniejących sieci kanalizacyjnych	Wójt Gminy Łaskarzew	-	mieszkańcy
14.	Modernizacja urządzeń odprowadzających oraz oczyszczających ścieki	Wójt Gminy Łaskarzew	bd	budżet gminy Łaskarzew
15.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Wójt Gminy Łaskarzew Prywatni inwestorzy	bd	budżet gminy Łaskarzew, środki prywatnych inwestorów, fundusze zewnętrzne
16.	Rejestr zbiorników bezodpływowych oraz kontrola stanu technicznego zbiorników bezodpływowych (szamb) i umów na opróżnianie zbiorników bezodpływowych	Wójt Gminy Łaskarzew	1	budżet gminy Łaskarzew
17.	Właściwe stosowanie i przechowywanie nawozów naturalnych (m.in.	Właściciele gospodarstw	bd	środki prywatnych inwestorów

	wyposażenie jak największej liczby gospodarstw rolnych w zbiorniki na gnojowicę i płyty obornikowe)	rolnych		
Ochrona powierzchni ziemi i zasobów geologicznych				
18.	Wprowadzanie nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym rozwój istniejących systemów zbierania odpadów komunalnych tzw. okazjonalnych typu: elektroodpady, opony, odpady wielkogabarytowe, odpady z remontów itp.	Wójt Gminy Łaskarzew	bd	budżet gminy Łaskarzew środki zewnętrzne
19.	Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalni	Wójt Gminy Łaskarzew	5	budżet gminy Łaskarzew
20.	Szkolenia w celu wdrożenia zasad dobrych praktyk rolniczych	Wójt Gminy Łaskarzew WODR	bd	budżet gminy Łaskarzew WODR
21.	Likwidacja „dzikich” wysypisk odpadów	Wójt Gminy Łaskarzew	5	budżet gminy Łaskarzew
Środowisko a zdrowie				
22.	Modernizacja i wyposażenie OSP	Wójt Gminy Łaskarzew	300	budżet gminy Łaskarzew +
23.	Zabezpieczenia przeciwpowodziowe	Straż Pożarna, Wójt Gminy Łaskarzew, RZGW, WZMiUW	30	budżet gminy Łaskarzew, budżet państwa
24.	Propagowanie zasad przeciwdziałania zagrożeniom pożarowym w lasach	Wójt Gminy Łaskarzew Nadleśnictwo	bd	budżet gminy Łaskarzew
Jakość powietrza				
25.	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej	Wójt Gminy Łaskarzew	800	budżet gminy Łaskarzew fundusze zewnętrzne

26.	Wymiana kotłowni węglowych na gazowe lub olejowe w obiektach użyteczności publicznej	Wójt Gminy Łaskarzew	bd	budżet gminy Łaskarzew, fundusze zewnętrzne
27.	Okresowe czyszczenie ulic	Wójt Gminy Łaskarzew	15	budżet gminy Łaskarzew
28.	Wprowadzenie energooszczędnego oświetlenia ulic i budynków użyteczności publicznej	Wójt Gminy Łaskarzew	500	budżet gminy Łaskarzew, fundusze zewnętrzne
29.	Budowa elektrowni wiatrowych	Prywatni inwestorzy	bd	środki prywatnych inwestorów
30.	Wykorzystanie energii odnawialnej poprzez montaż instalacji solarnych oraz ogniw fotowoltaicznych	Wójt Gminy Łaskarzew, Prywatni inwestorzy	bd	środki prywatnych inwestorów
31.	Budowa biogazowni	Prywatni inwestorzy	bd	środki prywatnych inwestorów
32.	Aktualizacja inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie Gminy Łaskarzew	Wójt Gminy Łaskarzew	20	budżet gminy Łaskarzew
33.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie gminy Łaskarzew	Wójt Gminy Łaskarzew, Prywatni inwestorzy	300	budżet gminy Łaskarzew, WFOŚiGW, środki prywatnych inwestorów
Oddziaływanie hałasu				
34.	Budowa i modernizacja chodników	Wójt Gminy Łaskarzew	100	budżet gminy Łaskarzew
35.	Poprawa układu komunikacyjnego (budowa, remonty i modernizacja dróg)	Wójt Gminy Łaskarzew	500	budżet gminy Łaskarzew, zarząd dróg
36.	Wymiana okien i stolarki drzwiowej na dźwiękoszczelne	Wójt Gminy Łaskarzew, właściciele i	bd	budżet gminy Łaskarzew, środki

	budynkach	zarządcy obiektów		inwestorów
Edukacja ekologiczna				
37.	Organizowanie kampanii informacyjno-edukacyjnych oraz akcji lokalnych służących ochronie środowiska	Urząd Gminy Łaskarzew, szkoły znajdujące się na terenie gminy	1	budżet gminy Łaskarzew
38.	Wspieranie aktywnych form edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży	Wójt Gminy Łaskarzew,	1	budżet gminy Łaskarzew,
39.	Organizacja imprez związanych z ochroną środowiska: Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata	Wójt Gminy Łaskarzew, Starosta, Szkoły	1	Budżet gminy Łaskarzew, budżet powiatu
40.	Informowanie o zagadnieniach dot. ochrony środowiska na stronach internetowych	Wójt Gminy Łaskarzew	1	-
41.	prowadzenie działań edukacyjno-ekologicznych, w tym konkursy ekologiczne	Wójt Gminy Łaskarzew, Starosta, Szkoły	2	budżet gminy Łaskarzew, budżet powiatu, fundusze ekologiczne

Proponowany zestaw wskaźników monitoring realizacji Programu ochrony środowiska

WSKAZNIKI	JEDNOSTKA	STAN NA DZIEŃ 31.12.2013r
Długość sieci wodociągowej	km	50,2
Połączenia sieci wodociągowej prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	sztuk	1181
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	5000
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	%	90%
Woda dostarczona gospodarstwom domowym siecią wodociągową	m3	116448
Zużycie wody na 1 mieszkańca	m3/rok	21
Zużycie wody na jednego odbiorcę	m3/rok	96
Liczba ujęć wody	sztuk	4
Zużycie wody w przemyśle	m3/rok	7 11648
Pobór wód podziemnych na cele przemysłowe	dam3/rok	bd
Długość sieci kanalizacyjnej	km	5,28
Połączenia sieci kanalizacyjnej prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	sztuk	166
Stosunek długości sieci kanalizacyjnej do sieci wodociągowej	%	10,5%
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	487
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	%	11%
Ścieki komunalne odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam3	16,3
Ścieki oczyszczone komunalne doprowadzone siecią kanalizacyjną, dowożone i wody infiltracyjne	dam3	17,7

Ścieki komunalne oczyszczane biologicznie	%	
Odprowadzane ścieki przemysłowe	dam3	-
Ścieki oczyszczone przemysłowe	dam3	-
Oczyszczalnie ścieków przemysłowe	sztuki	-
Przepustowość oczyszczalni ścieków przemysłowych	m3/doba	-
Oczyszczalnie ścieków komunalne	sztuk	1
Ludność obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków	osoba	487
Długość czynnej sieci gazowej	km	19,05
Odbiorcy gazu z sieci	gosp. domowe	252
Ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	bd
Ludność korzystająca z sieci gazowej	%	bd
Czynne połączenia sieci gazowej do budynków mieszkalnych	sztuk	242
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp. domowe	bd
Zużycie gazu z sieci	tys. m3	1 431,42
Zużycie gazu z sieci na jednego mieszkańca	m3	bd
Zużycie gazu z sieci na jednego odbiorcę	m3	bd
Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	tys. m3	bd
Wskaźnik lesistości	%	37,1%
Powierzchnia obszarów prawnie chronionych	ha	
Powierzchnia rezerwatów przyrody	ha	3,87
Parki krajobrazowe	ha	0
Obszary chronionego krajobrazu	ha	
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	ha	0
Użytki ekologiczne	ha	0

Pomniki przyrody	sztuk	6
Wydatki budżetu gminy ogółem na ochronę środowiska i gospodarkę komunalną	złoty	bd
Wydatki budżetu gminy na oczyszczanie gminy	złoty	bd
Wydatki budżetu gminy na usuwanie wyrobów i odpadów zawierających azbest	złoty	0
Wydatki budżetu gminy na utrzymanie zieleni	złoty	0
Wydatki budżetu gminy na gospodarkę ściekową, zaopatrzenie mieszkańców w wodę pitną i ochronę wód	złoty	bd
Wydatki budżetu gminy na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową	złoty	bd
Jakość powietrza - klasa strefy mazowieckiej określona na podstawie kryterium ochrona zdrowia	-	C
Liczba wydanych decyzji środowiskowych	sztuk	2
Rodzaje i liczba zdarzeń mogących spowodować nadzwyczajne zagrożenia środowiska	opis	0
Dane liczbowe o imprezach, festynach, akcjach, wydawnictwach propagujących ekologiczne postawy	opis	Akcja "Sprzątanie Świata", informacja dotycząca segregacji odpadów podana do publicznej wiadomości na stronie internetowej oraz na tablicach ogłoszeń w sołectwach